

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Eva Mikšíková

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

**Obchodní vztahy České republiky s vybranými
zeměmi Perského zálivu**

(Bakalářská práce)

Autor: Eva Mikšíková

Vedoucí práce: Ing. Ilya Bolotov, MBA, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce Ing. Ilyu Bolotovi, MBA, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné rady, které mi při zpracování práce velice pomohly. Dále bych chtěla poděkovat panu Ing. Jiřímu Rakovi z Ministerstva průmyslu a obchodu za cenné údaje, které mi poskytl a díky nimž jsem si dokázala vytvořit souhrnnější představu o saúdském trhu. V neposlední řadě bych ještě velice ráda poděkovala řediteli divize zahraničního obchodu panu Ing. Mojmíru Boxanovi ze společnosti Laktos, obchodnímu zástupci společnosti Vítkovice Machinery Group panu Ing. Lukášovi Ryškovi, prodejním manažerům Lubomíru Dušilovi a Milanu Chládkovi ze společností ABB a Crystalex a panu Ing. Miloši Rybníčkovi za jejich vstřícné vystupování a poskytnutí informací týkajících se vývozu jejich výrobků na saúdský trh, jakož i odborných informací o saúdském regionu.

Anotace

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat mezinárodní obchodní vztahy mezi Českou republikou a zeměmi Perského zálivu a na základě zjištěných informací definovat vhodné obory pro české vývozce exportující na tamější trh. Celou práci jsem rozdělila do dvou velkých kapitol. V první části jsem se zabývala zejména obecnou charakteristikou zemí Perského zálivu a strukturou ekonomik všech šesti členských států organizace GCC. Na základě této analýzy jsem zjistila značné podobnosti ve všech šesti ekonomikách a v další části jsem se proto detailně zaměřila již na mezinárodní obchodní vztahy mezi Českou republikou a jednou zvolenou zemí Perského zálivu. Ze všech členských států Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu jsem zvolila ten nejcharakterističtější, a to Saúdskou Arábii, která díky ohromným příjmům z produkce ropy a touze oprostit se od závislosti na ropném průmyslu, skýtá poměrně značné příležitosti pro české vývozce. Při zpracovávání bakalářské práce jsem vycházela zejména ze statistik saúdského a českého statistického úřadu, dále jsem spolupracovala s Ministerstvem průmyslu a obchodu v Praze a s předními firmami vyvážejícími na saúdský trh.

Abstract

The object of my bachelor thesis was to analyse international business relations among the Czech Republic and Persian Gulf countries and to define suitable branches for Czech exporters to local market on the grounds of ascertained information. The whole bachelor thesis is divided in two big chapters. In the first part I especially described general characteristics of Persian Gulf countries and the structure of all six member states of the organization GCC. I found considerable similarity in all six economies on the grounds of this analysis and that is why I focused on international business relations among the Czech Republic and one chosen Persian Gulf country in detail. I chose the most characteristic state of Cooperation Council for the Arab States of the Gulf, Saudi Arabia, which offers relatively considerable opportunities for Czech exporters thanks to its enormous income from oil production and longing to disengage

from the dependency on oil industry. I mostly emanated from statistics of Czech and Saudi Statistical Office during working on my bachelor thesis and I cooperated with Ministry of Trade and Industry in Prague and leading companies exporting to the market in Saudi Arabia as well.

OBSAH

ÚVOD	1
1. Charakteristika vybraných zemí Perského zálivu	3
1.1. Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu.....	4
1.2. Stručná charakteristika jednotlivých zemí.....	5
1.2.1. Saúdská Arábie	5
1.2.2. Bahrajn.....	7
1.2.3. Kuvajt.....	9
1.2.4. Katar.....	10
1.2.5. Omán.....	11
1.2.6. Spojené arabské emiráty	13
1.3. Dubajská krize	14
1.4. Vývoj makroekonomických ukazatelů zemí GCC	15
2. Obchodní vztahy České republiky s vybranou zemí Perského zálivu	21
2.1. Historie ekonomického vývoje v Saúdské Arábii	21
2.2. Historie zahraničního obchodu mezi Saúdkou	
Arábií a Českou republikou	24
2.3. Zahraniční obchod Saúdské Arábie	25
2.3.1. Komparativní výhody Saúdské Arábie	26
2.3.2. Komoditní struktura vývozu	26
2.3.3. Komoditní struktura dovozu	29
2.3.4. Obchodní bilance Saúdské Arábie	33
2.3.5. Teritoriální struktura vývozu	35
2.3.6. Teritoriální struktura dovozu	36
2.3.7. Obchodní bilance dle teritoriální struktury	38

2.3.8. Současná poptávka na saúdském trhu.....	39
2.4. Zahraniční obchod mezi ČR a SAK	40
2.4.1. Komoditní struktura českého vývozu	42
2.4.2. Komoditní struktura českého dovozu	45
2.4.3. Bilance vzájemné obchodní výměny	48
2.4.4. Firmy v minulosti činné na saúdském trhu	49
2.4.5. Firmy v současnosti působící na saúdském trhu.....	51
2.4.6. Perspektivní obory českého vývozu	54
ZÁVĚR	57
SEZNAM LITERATURY	60
SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK.....	69
PŘÍLOHY	72

SEZNAM ZKRATEK

CIA..... Ústřední zpravodajská služba (anglicky: Central Intelligence Agency)

ČR..... Česká republika

ČSÚ..... Český statistický úřad

EU..... Evropská Unie (anglicky: European Union)

GCC..... Rada pro spolupráci arabských států v zálivu (anglicky: Gulf Cooperation Council)

HDP..... Hrubý domácí produkt

Kč..... Korun českých

PPP..... Parita kupní síly (anglicky: Purchasing Power Parity)

SAE..... Spojené arabské emiráty (anglicky: United Arab Emirates, UAE)

SAK..... Saúdskoarabské království (anglicky: Kingdom of Saudi Arabia)

SITC..... Standardní mezinárodní klasifikace zboží (anglicky: Standard International Trade Classification)

S.R..... Saúdský rial (anglicky: Saudi Riyal)

SRN..... Spolková republika Německo (německy: Bundesrepublik Deutschland, BRD)

USA..... Spojené státy americké (anglicky: United States of America)

USD..... Americký dolar (anglicky: The United States dollar)

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila především na státy Perského zálivu a na mezinárodní obchodní spolupráci mezi vybraným státem Perského zálivu a Českou republikou. Na tento region jsem se rozhodla zaměřit především proto, že ve světové ekonomice bývají země Perského zálivu velmi podceňovány. Většina těchto států díky těžbě a zpracování ropy velmi zbohatla a inkasované peníze se snaží využít k transformaci svých ekonomik a zlepšení životní situace v regionu, což skýtá řadu příležitostí pro české vývozce exportující na tamější trh.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo najít na základě komoditní struktury saúdského dovozu a saúdských plánů rozvoje vhodné výrobky a zboží, které jsou nejvíce poptávány na saúdském trhu a tyto informace porovnat s možnostmi české ekonomiky a strukturou českého vývozu do Saúdské Arábie. Na základě těchto údajů a informací získaných od firem působících na saúdském trhu jsem poté vyhodnotila perspektivní obory, ve kterých dle mého názoru, mají čeští exportéři šanci uspět.

Celou práci jsem rozčlenila do dvou velkých kapitol. V první části jsem se zabývala obecnou charakteristikou států Perského zálivu a strukturou jejich ekonomik. Na základě této kapitoly jsem došla k přesvědčení, že struktura ekonomik šesti států Perského zálivu je velice podobná a vyznačuje se zejména velkým množstvím ropy na území jednotlivých států a snahou členských zemí GCC diverzifikovat své ekonomiky prostřednictvím výnosů z této komodity. Na základě tohoto zjištění jsem se rozhodla zaměřit na nejvýraznější z těchto zemí, Saúdskou Arábii, coby největšího producenta ropy a také zemi s největšími finančními prostředky investovanými na modernizaci ekonomiky. V další části své bakalářské práce jsem se tak již výhradně zabývala mezinárodními obchodními vztahy mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií, kdy jsem nejprve analyzovala saúdskou ekonomiku a na základě zjištěných informací charakterizovala současnou poptávku na saúdském trhu. Následně jsem se zabývala analýzou mezinárodních obchodních vztahů mezi Českou republikou a SAK, kde jsem zejména charakterizovala strukturu českého vývozu na saúdský trh a poukázala na přítomnost českých firem působících na tamějším trhu. Všechny tyto informace jsem poté využila k definování perspektivních oborů pro

české vývozce. V průběhu celé práce jsem využívala řadu metod, s jejichž pomocí jsem se snažila nalézt perspektivní obory pro české vývozce. Při zpracování první části své práce jsem vycházela zejména z pozorování jednotlivých jevů a následné komparace zjištěných údajů. V druhé části jsem analyzovala komoditní strukturu vývozu a dovozu Saúdské Arábie a komoditní strukturu dovozu a vývozu z České republiky do SAK. Na základě zjištěných informací a dalších údajů jsem poté vyhodnotila obory, ve kterých mohou dle mého názoru čeští exportéři v současné době uspět na saúdském trhu.

Během zpracování své bakalářské práce jsem čerpala zejména ze statistik světových organizací a ze stránek saúdského a českého statistického úřadu. V průběhu celé práce jsem také komunikovala s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Velvyslanectvím v Rijádu, abych získala ucelenější pohled o celkové situaci na saúdském trhu. V závěrečné části své bakalářské práce jsem se obrátila na přední české firmy vyvážející na saúdský trh, které mi poskytly informace týkající se exportu jejich výrobků do Saúdské Arábie a zároveň mě seznámily s tím, jak vypadá zahraniční obchod v tomto regionu v praxi.

Obrázek 1 Státy Perského zálivu

Zdroj: <http://www.diplomacyandpower.com/?tag=gcc> [cit. 23.2.2013]

1. Charakteristika vybraných zemí Perského zálivu

Oblast Perského zálivu se rozprostírá v Západní Asii na Blízkém a Středním Východě. Celkem ji tvoří devět států členěných do dvou skupin. První skupina zahrnuje šest států, jež jsou součástí organizace Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu (anglicky: Gulf Cooperation Council, GCC). Druhou tvoří zbylé tři státy – Jemen, Irák

a Irán, které podobně jako předchozí skupina disponují poměrně velkými zásobami ropy, ale z hlediska ekonomické vyspělosti nedosahují výkonnosti předchozích států.¹ Ve své bakalářské práci se zaměřím na první skupinu zemí, přičemž největší pozornost budu věnovat nejvýraznější z nich – Saúdské Arábii.

1.1. Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu

Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu (anglicky: Gulf Cooperation Council, GCC) vznikla 25. května 1981. Tato organizace sdružuje 6 zemí: Spojené arabské emiráty, Bahrajnské království, Saúdskoarabské království, Sultanát Omán a Státy Katar a Kuvajt. Důvodem vzniku a hlavním cílem této organizace bylo prohloubit a posílit vztahy mezi jednotlivými členskými státy a zvýšit vzájemnou spolupráci těchto zemí. Vznik této organizace tak umožnil sjednotit legislativní rámec a usnadnil obchodování mezi členskými státy této organizace.²

GCC vznikla zejména z iniciativy Saúdské Arábie, která tak využila svého dominantního postavení v regionu k přesvědčení ostatních států ke spolupráci.³ Při přesvědčování sousedních zemí o důležitosti vzniku této organizace vycházela především ze dvou faktorů, které pro arabské země představovali největší hrozbu. Prvním problémem byla a stále je roztržitenost obyvatelstva. Na celkové ploše o rozloze 2 423 300 km² žije 45 900 000 obyvatel.⁴ Druhým závažným problémem byla politická nestabilita v této oblasti. V době kdy vznikla GCC, probíhala druhým rokem Iránsko-irácká válka. Vznik organizace Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu byl tak z části i reakcí na tuto situaci.

Od doby vzniku GCC až do současnosti došlo k řadě změn v ekonomické oblasti této organizace. Je tu zřetelně vidět nárůst celkového HDP. Zatímco v roce 1981 činil

¹ CIHELKOVÁ, E. Vnější ekonomické vztahy Evropské unie. 1. vyd. Praha: C. H. Beck (Beckova edice ekonomie), 2003. ISBN 80-7179-804-5. s. 485

² GCC. Foundations and Objectives [online] [cit. 23.2.2013] Dostupné z WWW: <http://www.gcc-sg.org/eng/index895b.html?action=Sec-Show&ID=3>

³ GLOBAL POLITICS. Rada pro spolupráci zemí v oblasti Perského zálivu [online] [cit. 23.2.2013] Dostupné z WWW: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/gcc>

⁴ GCC. Secretariat General [online] [cit. 23.2.2013] Dostupné z WWW: <http://www.gcc-sg.org/eng/index.html>

hrubý domácí produkt 278 814 mil. USD, v roce 2010 ukazatel dosahoval čísla 1 064 773 mil. USD. Na tento pozitivní vývoj HDP měl vliv zejména rozvoj průmyslu, v jehož statistikách je obsažena těžba ropy i nabídka plynu, které v uplynulých letech výrazně rostly. V roce 1981 přispíval průmysl k celkové výši hodnoty HDP 194 540 mil. USD. Během následujících dvaceti devíti let se tato hodnota více než ztrojnásobila na sumu dosahující 642 957 mil. USD. Pokud se ale podíváme na podíl, jaký měl průmysl na celkovém HDP organizace GCC v roce 1981 a jak se vyvinul během těchto necelých třiceti let, zjistíme, že jeho podíl klesl z necelých 70 na 60 %.⁵ Z toho vyplývá, že ačkoliv absolutně roste i nadále celkový hodnotový objem, jakým se na HDP podílí průmysl, relativně tento podíl klesá ve prospěch služeb.

1.2. Stručná charakteristika jednotlivých zemí

Tato podkapitola je rozčleněna do šesti částí podle názvů jednotlivých členských zemí GCC a je koncipována tak, aby po jejím přečtení čtenář znal všeobecné informace o daných zemích a měl představu o ekonomické situaci ve státech tohoto regionu.

1.2.1. Saúdská Arábie

Všeobecné informace:

Saúdská Arábie, oficiálním názvem Království Saúdské Arábie (anglicky: Kingdom of Saudi Arabia, SAK).

Saúdská Arábie se rozkládá na ploše o rozloze 2,24 mil. km² (tento údaj je ale pouze přibližný, protože na jihu země nejsou přesně vymezeny hranice)⁶ a k roku 2010, kdy probíhalo sčítání lidu, byl počet obyvatel 27 mil., z toho 8,4 mil. představovali přistěhovalci z jiných států.⁷

⁵ UNCTAD. Unctadstat [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW:

<http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=95>

⁶ MANIŠ, J. Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. s. 1

⁷ ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. Country information [online] [cit. 24.2.2013] Dostupné z WWW: <http://www.saudiembassy.net/about/country-information/default.aspx>

Úředním jazykem je arabština, ale stále více se používá také angličtina. Hlavním městem je Rijád. Toto město je také sídlem krále, vlády a organizace GCC.

Saúdská Arábie zabírá většinu plochy Arabského poloostrova a sousedí na severu s Jordánskem, na severovýchodě s Irákem, na východě s Kuvajtem, Katarem a Spojenými arabskými emiráty, na jihovýchodě s Ománem a na jihu s Jemenem. Na západě tvoří přírodní hranici této země Rudé moře a na severovýchodě omývá pobřeží Saúdské Arábie Perský záliv.

Struktura ekonomiky:⁸

Zemědělský sektor je významným odvětvím pro Saúdskou Arábii. Saúdská vláda si je ale dobře vědoma toho, že plně nevyužívá potenciálu své země. Proto představila programy, které mají zajistit zvýšení oblastí, jenž jsou pro zemědělství využívány. Zároveň také chce zvýšit produktivitu v celém primárním sektoru a zajistit dlouhodobý a udržitelný rozvoj tohoto sektoru. V roce 2009 činila obdělávaná oblast 21,7 % z celkové plochy, na které se rozkládá Saúdská Arábie. Zemědělská produkce se specializuje především na produkci obilovin, ovoce, zeleniny a krmiv. V posledních letech dosáhla Saúdská Arábie samostatnosti v pěstování několika významných plodin, a to brambor (161 %), lilku (102 %), okurek (101 %), vodních melounů (115 %), vajec (112 %) a mléka (105 %). Mezi lety 2005 a 2009 došlo také k významnějšímu zvýšení produkce čerstvého masa. Velký problém pro saúdské zemědělství představuje nedostatek vodních zdrojů, proto je hodně peněz umísťováno do rozvoje umělého zavlažování.⁹ Celkově se zemědělství v roce 2010 podílelo na výši HDP 2,5 procenty.

Průmysl je zaměřen na těžbu surové ropy a na její následné zpracování. V Saúdské Arábii je velice rozvinut petrochemický průmysl. Z ropy jsou vyráběny plasty, hnojiva a cement. Podle posledních dostupných údajů, které saúdská vláda poskytla Světové

⁸ data vychází z údajů zveřejněných Světovou bankou a CIA
WORLD DATA BANK. World development indicators [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

⁹ WORLD TRADE ORGANIZATION. Trade policy review [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/g256_e.doc

bance se v roce 2010 podílel sekundární sektor na výši HDP 59,7 %, z toho příjmy z ropy činily 50,5 % HDP.

Terciální sektor je pro saúdskou ekonomiku také velmi důležitý. V posledních letech došlo k velkému zlepšení v oblasti infrastruktury. Byly vystavěny nové silnice spojující jednotlivá města, což mělo pozitivní dopad na vývoj obchodu a cestovního ruchu. Pozitivní vliv na sektor služeb má také právě cestovní ruch, na kterém se nejvíce podílejí věřící navštěvující poutní místa. Stabilní růst zaznamenává rovněž finanční sektor, zejména bankovníctví a pojišťovnictví.¹⁰ Také v současnosti, kdy přetrvává krize v zemích Evropské unie jsou saúdské banky hodnoceny vysokým ratingem a dosahují velkých zisků.¹¹ Celkově se sektor služeb v roce 2010 podílel podle údajů zveřejněných Světovou bankou na výši HDP 37,7 procenty.

1.2.2. Bahrajn

Všeobecné informace:

Bahrajn, oficiálním názvem Bahrajnské království (anglicky: Kingdom of Bahrain).

Bahrajnské království pokrývá plochu o rozloze 767 km² a je tvořeno 33 ostrovy z nichž mnohé zůstávají kvůli nepříznivým klimatickým podmínkám neobydleny. Podle posledních informací zveřejněných Bahrajnským královstvím žije v zemi 1 195 000 obyvatel, přičemž více než 50 % tvoří přistěhovalci z jiných států.¹²

Úředním jazykem je arabština. Vzhledem k velkému počtu jiných národnostních etnik se ale také hojně používá angličtina a jazyky národnostních menšin např. farsí a urdu. Hlavním městem Bahrajnu je Manáma.

¹⁰ WORLD TRADE ORGANIZATION. Trade policy review [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/g256_e.doc

¹¹ SAUDI GAZETTE. Saudi banks post profits in Q1 [online] [cit. 11.4.2013] Dostupné z WWW: <http://www.saudigazette.com.sa/index.cfm?method=home.regcon&contentid=20130411160918>

¹² KINGDOM OF BAHRAIN. General overview [online] [cit. 1.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.bahrain.bh/wps/portal>

Jelikož se jedná o stát tvořený ostrovy, které se rozkládají v Perském zálivu, nemá Bahrajn přímé hranice s žádným státem. Nejbližšími sousedními státy jsou tak na západě Saúdská Arábie a na jihovýchodě Katar.

Struktura ekonomiky:

Bahrajnské zemědělství se soustřeďuje na pěstování několika málo produktů, zejména ovoce a zeleniny. Důležitý je také chov drůbeže, krevety, ryby a produkce mléčných výrobků. Bahrajnská vláda neposkytuje bližší údaje týkající se struktury ekonomiky. Jediné dostupné údaje jsou k nalezení na stránkách CIA Factbook. Podle těchto údajů se primární sektor podílí na celkové výši HDP pouze 0,4 %.

Bahrajnský průmysl podobně jako saúdský je založen především na těžbě a zpracování ropy. Bahrajnská vláda si uvědomovala závislost ekonomiky na tomto sektoru a tak byl v roce 1975 zaveden program, jenž je činný dodnes, a který si klade za cíl, zvýšit podíl mimoropného průmyslu na HDP. Mimo těžby a zpracování ropy a zemního plynu, se bahrajnský průmysl specializuje na výrobu hliníku, inženýrství, farmaceutický průmysl a zpracování potravin.¹³ Podle jediných dostupných údajů uveřejněných na internetových stránkách CIA Factbook, je odhadováno, že se sekundární sektor v roce 2012 podílel na výši celkového HDP 50,7 procenty.¹⁴

Služby představují velmi významný sektor bahrajnské ekonomiky. Rychle roste počet turistů navštěvující zemi, zlepšuje se infrastruktura a vysoká je také v posledních letech kvalita finančních služeb. Právě vysoká úroveň finančních služeb a dobrá infrastruktura jsou hlavními příčinami, proč mezinárodní firmy, které působí v zemích Perského zálivu volí Bahrajn za sídlo svých organizací.¹⁵ Terciální sektor se také výrazně podílí na výši HDP. Podle odhadů CIA Factbook se služby v roce 2012 podílely na HDP celkem 48,9 procenty.¹⁶

¹³ KINGDOM OF BAHRAIN. Industry in Bahrain [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.bahrain.bh/>

¹⁴ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ba.html>

¹⁵ MZV. Bahrajn [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/bahrajn/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html#_ftn1

¹⁶ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ba.html>

1.2.3. Kuvajt

Všeobecné informace:

Kuvajt, oficiálním názvem Stát Kuvajt (anglicky: Kuwait).

Kuvajt se rozkládá na ploše o rozloze 17 820 km², z nichž 2 590 km² je Neutrální pásmo, které stát spravuje společně se Saúdskou Arábií.¹⁷ Podle kuvajtského vládního úřadu žilo v Kuvajtu v roce 2010 3 328 136 obyvatel. Z toho pouhou jednu třetinu tvořili kuvajťané a zbylé dvě třetiny příslušníci jiných států.¹⁸

Úředním jazykem je arabština, ale běžně se také používá angličtina. Hlavním městem je Kuwait City.

Stát Kuvajt se nachází stejně jako ostatní státy GCC na Arabském poloostrově a sousedí se dvěma státy. Na severu a západě s Irákem a na západě a jihu se Saúdskou Arábií. Na východě tvoří jeho přírodní hranici Perský záliv.

Struktura ekonomiky:

Zemědělství Státu Kuvajt je výrazně omezováno nedostatkem vody. Kuvajtská vláda si je tohoto hendicapu vědoma a snaží se tak podpořit drobné zemědělce prostřednictvím finančních podpor.¹⁹ Přesto stále představuje primární sektor v rámci celkového HDP pouze zanedbatelnou položku a v zahraničním obchodě nehraje žádnou roli. Podle posledních údajů, které poskytla kuvajtská vláda Světové bance v roce 2003, činil podíl zemědělství na celkovém HDP necelých 0,5 %. Ovšem podle odhadů CIA, se tento podíl do roku 2012 zmenšil na pouhé 0,2 %.

¹⁷ MANIŠ, J. Kuvajt. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1996. s. 1

¹⁸ KUWAIT GOVERNMENT ONLINE. Population of Kuwait [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW:

http://www.e.gov.kw/sites/kgenglish/portal/Pages/Visitors/AboutKuwait/KuwaitAtaGlance_Population.aspx

¹⁹ KUWAIT CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY. Kuwait Economy [online] [cit. 11.4.2013] Dostupné z WWW:

<http://www.kuwaitchamber.org.kw/echamber/website/index.jsp#:searchListReport@5>

Průmysl je opět výrazně zaměřen na těžbu ropy a s ní související petrochemický průmysl. Významná je také výroba cementu, stavební průmysl a odsolování mořské vody. Podle posledních údajů poskytnutých kuvajtskou vládou Světové bance, se sekundární sektor podílel v roce 2003 na HDP více než 51 %. Odhady z roku 2012 ale již činí 42,3 procent.

Zatímco se terciální sektor ještě v roce 2003, podle posledních zveřejněných údajů kuvajtskou vládou, podílel na HDP 45,3 procenty, odhady CIA Factbook z minulého roku činí 57,5 %. To svědčí o ohromném nárůstu sektoru služeb v posledních letech.²⁰

1.2.4. Katar

Všeobecné informace:

Katar, oficiálním názvem Stát Katar (anglicky: The State of Qatar).

Stát Katar pokrývá plochu o rozloze 11 521 km² a podle odhadů navazujících na sčítání lidu v roce 2009 žije v současné době v tomto státě 1,7 mil. obyvatel. Z toho jenom 400 000 katarské národnosti a zbytek, tedy téměř 80 % je složen ze všech možných národností z celého světa.²¹

Úředním jazykem je arabština, ale velmi rozšířena je také angličtina. Hlavním městem Kataru je Doha.

Země se nachází na malém poloostrově Katar v Perském zálivu, který navazuje na Arabský poloostrov. Katar má přímou hranici pouze se Saúdskou Arábií na jihu a z dalších světových stran je omýván Zálivem. Při jeho západní hranici se v jeho blízkosti nachází Bahrajnské království tvořené více než třemi desítkami ostrovů.

²⁰ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ku.html>

²¹ QATAR CHAMBER. Qatar At Glance [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.qatarchamber.com/about-qatar-2/qatar-at-glance/#.UTHWGTc-c4>

Struktura ekonomiky:

Primární sektor Státu Katar představuje podobně jako u většiny států GCC pouze zanedbatelnou položku. Zemědělství je opět limitováno nepříznivým klimatickým prostředím. Nejvíce se pěstují některé druhy ovoce a zeleniny a významněji se na celkové hodnotě primárního sektoru podílí ještě drůbež, mléčné produkty, hovězí maso a ryby. Katarská vláda neuveřejňuje informace týkající se struktury ekonomiky. Podle odhadů CIA Factbook se ale zemědělství podílelo v roce 2012 na tvorbě HDP pouze 0,1 %.

Nejvýznamnější oblast představuje průmyslový sektor. Katarský průmysl je závislý na těžbě a zpracování ropy a zemního plynu a dále se soustřeďuje na obory s touto oblastí související. Důležitý je petrochemický průmysl, dále jsou vyráběna hnojiva, čpavek a cement. Podle údajů CIA pracujících s odhadem na rok 2012, činil podíl sekundárního sektoru na celkové výši HDP 77,8 %.

Terciální sektor katarské ekonomiky se v porovnání s předchozími třemi zeměmi nepodílí na HDP příliš výrazným procentem (podle odhadů CIA činila jeho tvorba na HDP v minulém roce 22,1 %).²²

1.2.5. Omán

Všeobecné informace:

Omán, oficiálním názvem Sultanát Omán (anglicky: Sultanate of Oman).

Omán se rozkládá na ploše o rozloze 309 500 km² a podle údajů zveřejněných Světovou bankou žilo v tomto státě v roce 2011 2 846 145 obyvatel.²³

Úředním jazykem je arabština, ale v mezinárodním obchodě a ve státní správě je možné, se s výše postavenými úředníky domluvit také anglicky. Hlavním městem je Maskat.

²² CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/qa.html>

²³ WORLD DATA BANK. World development indicators (WDI) [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=3&id=4>

Sultanát Omán se rozprostírá na jihovýchodě Arabského poloostrova a sousedí celkem se třemi státy. Na jihozápadě s Jemenem, na západě se Saúdskou Arábií a na severu a severozápadě se Spojenými arabskými emiráty. Na východě tvoří jeho přírodní hranici Ománský záliv a na jihu omývá jeho pobřeží Arabské moře.

Struktura ekonomiky:²⁴

Zemědělství v Ománu se zaměřuje především na pěstování datlí, citrusů, banánů a zeleniny, dále jsou v Sultanátu chováni velbloudi a skot a významný je také rybolov. Poslední data poskytl Sultanát Světové bance v roce 2004, tehdy se primární sektor podílel na výši HDP 1,8 %. Poslední údaje o podílu zemědělství na HDP pochází z odhadů CIA. Podle nich se v roce 2012 podílel primární sektor na HDP 1,5 procenty.

Průmysl Sultanátu je silně závislý na ropných zdrojích, které ovšem výrazně ubývají. Proto je Omán nucen diverzifikovat svůj průmysl. Klíčovým odvětvím se v budoucnosti má stát výroba a zpracování plynu. Mezi další průmyslové obory patří stavebnictví, ocelářský průmysl, výroba cementu, optického vlákna a těžba mědi. Průmysl patří mezi stěžejní sektor Sultanátu. Ovšem oproti minulým letem je vidět mírný pokles účasti na HDP. Zatímco poslední informace poskytnuté Ománem Světové bance ukazují, že v roce 2004 se sekundární sektor podílel 55,1 % na celkovém HDP, odhady CIA z roku 2012 hovoří o 50,4% účasti na HDP.

Služby představují pro Sultanát významný sektor, se kterým je počítáno také v budoucnosti, až dojde k výraznějšímu úbytku ropných zásob. Nejvýznamnějším odvětvím je cestovní ruch, který se vláda snaží neustále rozvíjet. Ten také patří k jednomu ze dvou klíčových komponentů, které mají kompenzovat ztrátu příjmů z ropného průmyslu. Terciální sektor zaznamenal oproti poslednímu vládou doloženému roku mírný nárůst. Zatímco v roce 2004 činil podíl na HDP 43 %, odhady CIA Factbook z roku 2012 ukazují hodnotu 48,1 %.

²⁴ data vychází z údajů zveřejněných Světovou bankou a CIA
WORLD DATA BANK. World development indicators [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mu.html>

1.2.6. Spojené arabské emiráty

Všeobecné informace:

Spojené arabské emiráty (anglicky: United Arab Emirates, UAE).

Emiráty pokrývají plochu o rozloze 77 700 km² bez započítání rozlohy ostrovů, s ostrovy rozloha činí 83 600 km².

Úředním jazykem je arabština, ale v mezinárodním obchodě a ke komunikaci mezi různými etnikami se používá angličtina. V Emirátech žije také velké množství přistěhovalců, proto zde mají zastoupení i takové jazyky jako jsou hindí, perština a urdú. Hlavním městem je Abú Dabí.

Spojené arabské emiráty se rozprostírají ve východní části Arabského poloostrova a sousedí na jihu a západě se Saúdskou Arábií a na východě s Ománem. Severní hranici státu tvoří Perský záliv a část východní hranice je lemována Ománským zálivem.

Struktura ekonomiky:²⁵

Zemědělství Spojených arabských emirátů, podobně jako většiny ostatních států GCC, se výrazněji nepodílí na výši celkového HDP. V zemi se pěstují datle, melouny a zelenina, chová se drůbež a častý je také rybolov. Důležitá je rovněž produkce vajec a mléčných výrobků. Podle posledních údajů poskytnutých vládou Světové bance, se v roce 2010 podílel primární sektor na HDP necelými 0,9 %.

Nejvýrazněji se na výši celkového HDP podílí průmysl. Také Emiráty jsou si vědomi své závislosti na ropě a zemním plynu a v posledních letech se snaží o diverzifikaci.²⁶

²⁵ data vychází z údajů zveřejněných Světovou bankou a CIA

WORLD DATA BANK. World development indicators (WDI) [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=3&id=4>

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. The World Factbook [online] [cit. 2.3.2013] Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ae.html>

²⁶ EMABASSY OF UNITED ARAB EMIRATES. UAE Economy [online] [cit. 12.4. 2013] Dostupné z WWW: <http://www.uae-embassy.org/uae/economy>

Mimo ropného a petrochemického průmyslu se tento zdroj využívá také k výrobě hliníku a cementu. Dále jsou tu poměrně hodně rozvinuta řemesla, ve větším se loví ryby a vyvíjí se textilní průmysl. Celkově se sekundární sektor v roce 2010 podílel na HDP 55,5 % HDP.

V terciálním sektoru vláda zvýšila výdaje na tvorbu infrastruktury, aby podpořila rozvoj dopravy. Velké investice proudí také do vzdělání. Vláda tak doufá, že se občanům naskytnou lepší pracovní příležitosti, a že tímto způsobem docílí vyšší zaměstnanosti. Podle údajů zveřejněných Světovou bankou se služby v roce 2010 podílely na celkové výši HDP 43,6 %.

1.3. Dubajská krize²⁷

Důležitou událostí, která měla vliv na vývoj makroekonomických ukazatelů zejména Spojených arabských emirátů, ale také dalších států GCC, byla Dubajská krize probíhající od roku 2008 do roku 2010. Dubajská krize byla podmíněna úspěchem Spojených arabských emirátů posledních let. V zemi bylo vystavěno množství luxusních hotelů, byl uměle vytvořen ostrov ve tvaru palmy a vyrostlo zde mnoho dalších architektonicky zajímavých staveb. Výstavba byla podporována velmi nízkými úrokovými sazbami a také faktem, že centrální banka téměř neomezovala ohromné půjčky, které si podniky ve velkém nabírali. Všechny významné projekty byly budovány pod záštitou vládou podporované firmy Dubai World. Avšak aby tyto projekty mohly vzniknout, musela si také tato společnost půjčovat nemalé částky od věřitelů a bank. Později se ukázalo, že firma není schopná splácet své dluhy. V roce 2009, kdy požádala o pomoc, činil její dluh 59 billionů USD, což představovalo $\frac{3}{4}$ celkového zadlužení Spojených arabských emirátů. Nakonec jí musela být část dluhu odpuštěna. Následkem této krize došlo v roce 2009 oproti minulému roku k více než 50% poklesu cen nemovitostí, byly zrušeny nové rozvojové projekty a tisíce lidí přišly o práci. K mírnému růstu ekonomiky došlo poté až v roce

²⁷ data vychází z údajů a rozborů zveřejněných na internetových stránkách Mises Institute a BBC LUDWIG VON MISES INSTITUTE. Rise and Fall in Dubai. An Australian Perspective [online] [cit. 12.4.2013] Dostupné z WWW: <http://mises.org/daily/3956>
BBC NEWS. Dubai's debt crisis: One year on [online] [cit. 15.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/business-11837714>

2011. Dubaj se teď snaží soustředit zejména na cetovní ruch, hotelnictví a snaží se těžit ze své role logistického a dopravního uzlu. Protože právě tyto sektory se v minulých krizových letech ukázaly jako velmi odolné.

1.4. Vývoj makroekonomických ukazatelů zemí GCC

Při porovnání ukazatele HDP/ob. dle PPP (parity kupiní síly), můžeme vidět, že všechny státy GCC patří podle údajů poskytnutých Světovou bankou mezi rozvinuté tržní ekonomiky, poněvadž všech šest států přesáhlo v roce 2011, a dlouhodoběji přesahuje, číslo 20 000 USD/ob. Všech šest zemí podle ukazatele HDP/ob. také zaznamenalo mezi lety 2000 a 2010 růst této hodnoty. Výjimku tvořily pouze Spojené arabské emiráty, kde HDP/ob. rostlo do roku 2006 a od roku 2007 do roku 2010 byl zaznamenán významný pokles. (viz tab. č. 1) Hlavní příčinou tohoto vývoje mohla být Dubajská krize, která probíhala v Emirátech mezi lety 2008 – 2010. V souhrnu můžeme ale říct, že výkonnost tamějších ekonomik roste, v důledku lepšího zpracování a využívání přírodních zdrojů a diverzifikace.

Tabulka 1 HDP/ob. dle PPP (v USD/ob.)

Země	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bahrajn	22 364	23 939	25 997	27 191	28 068	27 616	26 984	25 791	24 240	23 645	-
Kuvajt	33 855	34 406	40 111	44 143	48 783	51 005	52 622	54 232	50 187	50 538	54 283
Katar	59 064	62 645	63 226	71 781	69 512	71 414	72 003	73 103	72 481	77 318	88 314
Omán	18 400	18 982	19 165	20 010	21 047	22 359	23 895	26 758	26 648	27 205	28 684
SAK	17 967	17 617	18 610	19 378	20 406	21 065	21 502	22 327	22 100	22 747	24 268
SAE	61 209	61 656	65 549	68 649	66 855	66 195	60 642	55 762	49 721	46 916	47 893

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx> [cit. 2.3.2013]

Pokud se podíváme na tabulku číslo 2 zobrazující roční růst HDP, zjistíme, že tento vývoj je velmi podobný vývoji, který probíhal mezi lety 2000 – 2010 ve světové ekonomice. Jestliže se podíváme na hodnoty z roku 2001 a zejména z roku 2009,

zjistíme, že v těchto dvou letech došlo k výraznému poklesu růstu HDP. Tato situace byla dána zejména světovou krizí, která se přelila z USA do Evropy, a jelikož oba tyto regiony představují pro země GCC významné obchodní partnery, ovlivnila krize také růst HDP v zemích Rady pro spolupráci arabských států v zálivu. Z tabulky je rovněž patrné, že události z roku 2001 poznamenaly také vývoj v roce následujícím, kdy růst HDP ještě stále nedosahoval tak významných hodnot. Tady bych chtěla poukázat na události 11. září 2001, které nepříznivě ovlivnily vnímání zemí arabského světa zejména ze strany USA, a po nichž musel nutně nastat pokles v zahraničním obchodě s tímto významným obchodním partnerem. V roce 2009 byl svět postižen další krizí, která měla opět vliv na pokles růstu HDP v zemích GCC. (viz tab. č. 2) Myslím si, že tady mohla mít vliv na pokles růstu HDP ještě jedna událost, a to již zmíněná Dubajská krize probíhající ve Spojených arabských emirátech mezi lety 2008 – 2010.

Tabulka 2 Růst HDP (roční v %)

Země	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bahrajn	5,3	4,6	5,3	7,2	5,6	7,8	6,7	8,3	6,3	3,1	4,5	-
Kuvajt	4,7	0,7	3,0	17,3	10,2	10,6	5,2	4,4	5,0	-5,2	3,4	8,2
Katar	-	3,3	7,1	3,5	20,8	7,6	18,6	18,0	17,7	12,0	16,6	18,8
Omán	5,4	7,5	2,6	0,3	3,4	4,0	5,5	6,8	12,8	1,1	4,0	5,5
SAK	4,9	0,5	0,1	7,7	5,3	5,6	3,2	2,0	4,2	0,1	4,6	6,8
SAE	10,9	1,4	2,4	8,8	9,6	4,9	9,9	3,2	3,3	-1,6	1,4	4,9

Zdroj: vlastní zpracování

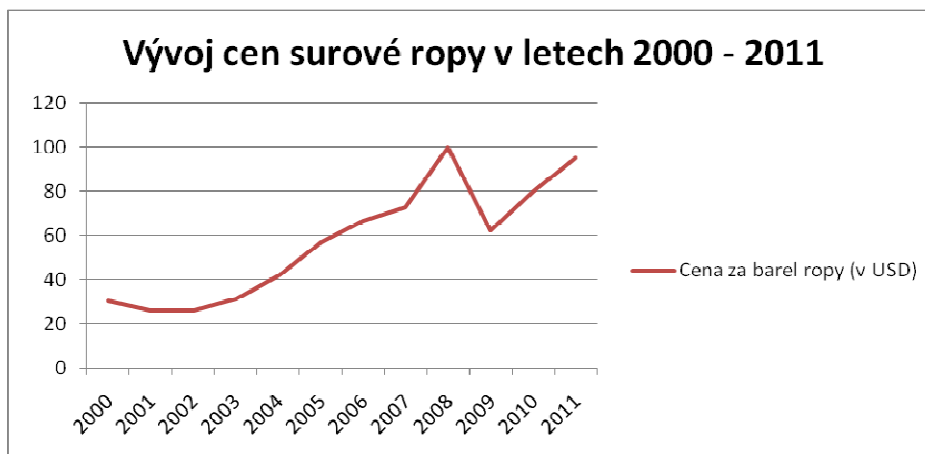
data čerpána z: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx> [cit. 2.3.2013]

Ze sektorového členění ekonomik vyplývá, že nejvíce příjmů jednotlivé státy produkují ze sekundárního sektoru, který je vázán zejména na těžbu a zpracování ropy. Tři z šesti států GCC patří podle americké Energické informační správy (anglicky: U. S. Energy Information Administration) mezi patnáct největších světových producentů ropy. Z toho Saúdská Arábie se umístila na prvním místě jak v produkci, tak v exportu této suroviny.²⁸ Jelikož je tedy HDP těchto zemí významně ovlivňováno ropným průmyslem, reaguje citlivě také na změny cen této komodity.

²⁸ U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. Top oil world producers, 2011 [online] [cit. 15.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.eia.gov/countries/index.cfm>

Na změnu cen této suroviny samozřejmě reaguje také všeobecná cenová hladina. V roce 2008 ceny za barel surové ropy dosáhly svého maxima. To se také promítlo v procentním nárůstu inflace ve všech zemích GCC.

Obrázek 2 Vývoj cen surové ropy v letech 2000 - 2011

Zdroj: vlastní zpracování

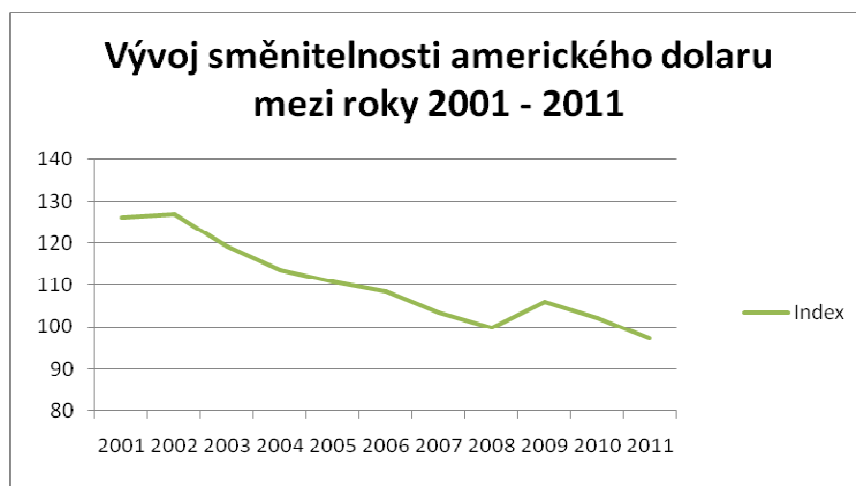
data čerpána z:

<http://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=pet&s=rcl1&f=a> [cit. 15.3.2013]

Dalším jevem, který má vliv na míru inflace je fakt, že všechny státy Perského zálivu mají svou měnu pevně svázanou s americkým dolarem.²⁹ Pokud se podíváme na obrázek číslo 3, zjistíme, že v roce 2008 došlo k významnému oslabení amerického dolaru. Pokud by měny nebyly zavěšeny na dolar, znamenalo by to, že by měny států GCC oproti dolaru posílily a americké zboží, stejně tak jako výrobky dovážené z dalších regionů mimo GCC, by bylo pro tyto země levnější. To se ovšem nemohlo stát, protože měny států GCC jsou fixovány na americkou měnu a tak se dovoz z USA i z dalších zemí stal pro tyto země značně nevýhodným. Dle mého názoru mohla mít právě tato skutečnost vliv na zvýšení míry inflace, neboť USA je pro státy Perského zálivu významným obchodním partnerem.

²⁹ THE MONEY CONVERTER. Convert United States Dollar to Saudi Riyal [online] [cit. 12.4.2013] Dostupné z WWW: <http://themoneyconverter.com/USD/SAR.aspx>

Obrázek 3 Vývoj směnitelnosti amerického dolaru mezi roky 2001 - 2011

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://www.forecast-chart.com/usd-trade-weighted.html> [12.4.2013]

Za poslední příčinu, která mohla mít vliv na vysoký nárůst inflace v roce 2008, tedy rok před krizí, bych označila neúrodu zemědělské produkce v těchto letech, která způsobila růst cen potravin. S tím souviselo také zvýšení využívání zemědělských komodit na biopaliva. Od roku 2009 roste inflace v průměru rychlostí okolo 2 procent ročně a také v následujících letech se odhaduje, že průměrný růst nebude příliš vysoký. Podle odhadů by se měl pohybovat okolo 3 procent za rok. (viz tab. č. 3 a 4)

Tabulka 3 Inflace, průměrné spotřebitelské ceny v letech 2000 - 2009 (změna v %)

Země	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bahrajn	-0,7	-1,2	-0,5	1,7	2,2	2,6	2,0	3,3	3,5	2,8
Kuvajt	1,6	1,4	0,8	1,0	1,3	4,1	3,1	5,5	10,6	4,0
Katar	1,7	1,4	0,2	2,3	6,8	8,8	11,8	13,8	15,0	-4,9
Omán	-1,2	-0,8	-0,3	0,2	0,7	1,9	3,4	5,9	12,6	3,5
SAK	-1,1	-1,1	0,2	0,6	0,4	0,6	2,3	4,1	9,9	5,1
SAE	1,3	2,8	2,9	3,1	5,0	6,2	9,3	11,1	12,3	1,6

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://www.imf.org/external/data.htm> [2.3.2013]

Tabulka 4 Inflace, průměrné spotřebitelské ceny v letech 2010 - 2015 (změna v %)

Země	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Estimate Start After
Bahrajn	2,0	1,0	1,0	1,5	2,0	2,0	2011
Kuvajt	4,0	4,7	3,5	4,0	4,0	4,0	2011
Katar	-2,4	2,0	4,0	4,0	4,0	5,0	2011
Omán	3,3	4,0	3,2	3,0	3,0	2,9	2009
SAK	5,4	5,0	4,8	4,4	4,1	4,0	2011
SAE	0,9	0,9	1,5	1,7	1,9	1,9	2010

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://www.imf.org/external/data.htm> [2.3.2013]

Tabulka č. 5 zobrazuje nezaměstnanost v členských státech GCC. Tato tabulka není úplná, protože většina vlád členských států údaje o nezaměstnanosti vůbec nezveřejňuje. (viz tab. č. 5) Navíc i tyto informace poskytnuté saúdskou vládou a vládou Státu Kuvajt jsou značně zkreslené. Důvodem u SAK je fakt, že oficiální statistiky většinou uvádějí nezaměstnanost pouze u mužů, nikoliv však například u vdaných žen. Proto, se také odhaduje, že by celková nezaměstnanost mohla být dvakrát i třikrát vyšší.³⁰ Kuvajtská vláda by naopak statistiky o nezaměstnanosti vyhodnocovat vůbec nemusela, protože v zemi žije pouze jedna třetina kuvajt'anů a tak nám tento údaj o ničem podstatném nevypovídá. Údaje o zbylých čtyřech státech jsou dohledatelné pouze do určitého období nebo nejsou vůbec dostupné a vycházejí pouze z odhadů.

³⁰ MZV. Saúdská Arábie [online] [cit. 14.3.2013] Dostupné z WWW:
http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html#_ftnref6

Tabulka 5 Míra nezaměstnanosti (v % z celkové pracovní síly)

Země	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bahrajn											
Kuvajt	0,777	1,097	1,305	1,221	1,420	1,349	1,370	1,701	1,671	1,639	2,072
Katar											
Omán											
SAK	8,150	8,340	9,660	10,350	11,000	11,520	12,000	11,000	9,800	10,464	10,000
SAE											

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://www.imf.org/external/data.htm> [cit. 2.3.2013]

Z předchozích údajů vyplývá, že Saúdská Arábie zastupuje na Arabském poloostrově důležitou roli. Nejen, že je největší zemí této oblasti, ale také produkuje nejvíce ropy na světě, kterou se snaží využívat ke zlepšení situace ve svém regionu. Navíc od roku 1995, kdy byly oficiálně návázány diplomatické styky se Saúdskou Arábií, se České republice daří udržovat a upevňovat dobré vztahy s Královstvím. Navzdory těmto faktům se o Saúdské Arábii hovoří poměrně zřídka a mediální pozornost se obrací spíše na jiné státy.

2. Obchodní vztahy České republiky s vybranou zemí Perského zálivu

Z předchozí kapitoly jasně vyplývá, že struktury ekonomik všech šesti států GCC vykazují řadu společných znaků. Nejdůležitějším společným znakem je produkce a export ropy, z níž plynou zemím GCC velké příjmy, jež mohou použít na modernizaci průmyslových odvětví a k diverzifikaci svých ekonomik. Nejvýraznější zemí této oblasti je bezesportu Saúdská Arábie, která produkuje a vyváží nejvíce ropy na světě. Mezi ostatními státy Perského zálivu také dosahuje nejvyšších příjmů z prodeje ropy, které se snaží investovat na modernizaci své ekonomiky. Právě proto, že se jedná o velkou zemi s velkými příjmy a zároveň velice zastaralou průmyslovou základnou, je dle mého názoru SAK vhodným trhem pro české exportéry.

V této kapitole se proto výhradně zaměřím na obchodní vztahy mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií. Tuto část své bakalářské práce jsem rozdělila do čtyř dílčích podkapitol, kdy vždy jednu podkapitolu věnuji rozboru z hlediska Saúdské Arábie a následně reaguji popisem vztahu s Českou republikou. Tuto metodu jsem zvolila záměrně. Mým cílem bylo čtenáře nejdříve seznámit se situací na saúdsském trhu a popsat oblasti, které budou v nejbližší době modernizovány nebo je u nich vysoká šance, že budou na saúdsském trhu poptávány. Na tuto skutečnost jsem poté navázala rozbořem zboží vyváženého do Saúdské Arábie a vyhodnocením možností uplatnění českých exportérů.

2.1. Historie ekonomického vývoje v Saúdské Arábii

Ekonomika Saúdské Arábie byla v minulosti založena na třech klíčových faktorech, a to zemědělství, pěstování dobytka a turismu. Ačkoliv dnes zemi navštěvují již i turisté z ryze osobních či obchodních důvodů, v minulosti tuto položku tvořily výhradně příjmy od muslimských poutníků navštěvujících Mekku a Medinu.

Situace se změnila až v roce 1937, kdy byla v Saúdské Arábii objevena ropa. Dalším zlomovým rokem byl rok 1944, kdy ropa začala být využívána pro komerční účely. Příjmy z ropy se staly hlavním zdrojem vládních příjmů a současně zdrojem financí, které saúdská vláda využila k transformaci ekonomiky. Za tímto účelem bylo od roku 1970 do roku 2009 stanoveno osm pětiletých plánů ekonomického a sociálního rozvoje, jejichž cílem bylo vytvořit ze Saúdské Arábie moderní průmyslový stát, ovšem při zachování tradičních islámských hodnot a zvyků.³¹

První pětiletý rozvojový plán byl uskutečněn mezi lety 1970 a 1975 a byl zaměřen na rozvoj infrastruktury a vládních služeb. Během tohoto pětiletého období byly stavěny silnice a přístavy, byly zakládány telefonní služby a budována potrubí pro odvod pitné vody, ale i dešťových a splaškových vod.

Druhý rozvojový plán byl realizován mezi lety 1975 a 1980 a v některých částech navázal na předchozí plán, zejména v budování potrubí pro odvody pitné vody, dešťových a splaškových vod. Dále se řešily problémy týkající se bydlení, elektřiny, transportu a vzdělání, a to především ve velkých městech. Bylo zaváděno veřejné osvětlení, silnice byly asfaltovány a budovaly se veřejné parky a toalety.

Během třetího pětiletého plánu, který probíhal od roku 1980 do roku 1985, byly dokončeny projekty týkající se zlepšení infrastruktury a státní investice byly soustředěny do produktivních sektorů. Cílem tohoto plánu bylo zajistit dokončení probíhajících projektů, zvýšit produktivitu aktiv a podporovat rozvoj domácích služeb pro kompletaci infrastruktury a městských zařízení.

Čtvrtý rozvojový plán, který byl realizován od roku 1985 do roku 1990, si kladl za cíl, podobně jako předchozí, dokončit projekty zaměřené na infrastrukturu a služby s ní související. Ovšem na rozdíl od třetího pětiletého plánu byl zaměřen především na venkovské oblasti, nikoli na města. Toto pětileté období bylo pro Saúdskou Arábii velice významné, protože se během něj reálný národní příjem zdvojnásobil a tak mohla vláda investovat více peněz do rozvojových projektů. V těchto pěti letech byly také poprvé investovány peníze do projektů týkajících se životního prostředí.

³¹ MANIŠ, J. Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. s. 10 - 11

Pátý pětiletý plán realizovaný mezi lety 1990 a 1995 si kladl za cíl, rozšířit hlavní rozvojové cíle a podporovat rozvoj soukromého sektoru.

Šestý rozvojový pětiletý plán byl uskutečněn mezi roky 1995 a 2000 a jeho úkolem bylo rozšířit a kompletovat hlavní cíle předchozích plánů a podporou soukromého sektoru přispět k rozvoji zbylých oblastí.

Předposlední pětiletý plán vydaný na roky 2000 až 2004 byl zaměřen na socio-ekonomický vývoj během příštích dvaceti let. Opět se soustředil na soukromý sektor, kde si kladl za cíl posílit hospodářskou soutěž na saúdském trhu, podporovat saudizaci³² a zvýšit příliv domácích i zahraničních investic na tento trh, stejně jako udržet nízkou míru inflace a stabilizovat směnný kurz saúdského riálu.³³

Zatím poslední (osmý) uskutečněný rozvojový plán zavedený na roky 2005 až 2009 si kladl za cíl podobně jako předchozí plán, zvýšit příliv zahraničních i domácích investic a rozvoj lidských zdrojů.³⁴

Devátý pětiletý rozvojový plán má být uskutečněn mezi lety 2010 a 2014 a protože zatím nebyl ukončen, nemůžeme s jistotou říct, zda dané cíle dokáže dodržet. Příprava plánu ale probíhala v době finanční a ekonomické krize a tak se očekává, že by v odhadech měl být i tento nepříznivý jev, který byl doprovázen snížením poptávky po energii a následným prudkým snížením cen ropy, zahrnut.

Rozvoj ekonomiky pomocí pětiletých plánů se ukázal pro Saúdskou Arábii jako mimořádně úspěšný. Saúdská vláda dokázala prostřednictvím těchto pětiletých rozvojových programů posílit roli mimorodného sektoru v národním hospodářství.³⁵

³² SAUDIZACE, Norma, která stanovuje, kolik zaměstnavatel musí zaměstnat saúdů v SAK

³³ MINISTRY OF CULTURE & INFORMATION. Kingdom of Saudi Arabia. Modernization and Development. 1st ed. Riyadh: Arab Printing Press, 2002. ISBN 9960-43-019-7. s. 33 - 43

³⁴ ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. Development plans [online] [cit. 7.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/about/country-information/economy_global_trade/development_plans.aspx

³⁵ WORLD TRADE ORGANIZATION. Trade policy review [online] [cit. 7.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/g256_e.doc

2.2. Historie zahraničního obchodu mezi Saúdskou Arábií a Českou republikou

Oficiální diplomatické vztahy mezi Českou republikou a Saúdskou Arábií byly navázány 27.4.1995. Tomu ale předcházela řada jednání. Česká republika chtěla navázat diplomatické styky se Saúdskou Arábií již v 50. letech minulého století, avšak kvůli nezájmu ze strany Saúdské Arábie se tak nestalo.

K prvnímu oficiálnímu setkání čelních představitelů obou států tedy došlo až v září 1990, kdy se v New Yorku sešli ministr zahraničních věcí Saúdské Arábie a československý prezident Václav Havel. Od této doby došlo ještě k několika oficiálním setkáním a k vyslání československé mise do Saúdské Arábie. V lednu 1991 se obě strany shodly na navázání oficiálních diplomatických vztahů a v dubnu roku 1995 byla tato dohoda oficiálně stvrzena.³⁶

Ačkoli k oficiálnímu navázání diplomatických styků se Saúdskou Arábií došlo v roce 1995, obchodní výměna mezi oběma státy probíhala již dávno předtím. Zahraniční obchod nejdříve probíhal přes třetí zemi. V 50. a 60. letech představovaly zprostředkovatelskou zemi Egypt a Libanon. Později český vývoz proudil také přes Kuvajt a Spojené arabské emiráty. V současnosti již mezinárodní obchod probíhá přímo bez zprostředkovatelské země. Často je ale využíváno zkušeností zprostředkovatelů působících na tamějším trhu.³⁷

Pokud porovnáme hodnotu vývozu z České republiky do Saúdské Arábie a údaje o dovozu, zjistíme, že vždy významně převyšoval export z České republiky do SAK nad importem. Významných hodnot začal český vývoz do Saúdské Arábie dosahovat v průběhu 80. let a následně na počátku 90. let minulého století. V roce 1991 dosáhl český vývoz 81 mil. USD, což znamenalo téměř trojnásobný nárůst oproti konci 80. let. Zvýšení vývozu do tohoto regionu bylo způsobeno zejména válkou v Zálivu

³⁶ MANIŠ, J. Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. s. 52

³⁷ Tamtéž, s. 52

a důsledkem toho zvýšením poptávky po českých protichemických maskách a nákladních vozech Tatra, které byly v Saúdské Arábii používány již před rokem 1991 pro přepravu materiálu na výstavbu rafinérského komplexu.³⁸ Český dovoz ze Saúdské Arábie dosáhl nejvyšších hodnot v roce 1990 a 1991, kdy import činil 18,3 a 12,2 mil. USD. Ve zbylých letech byl ale velmi nízký a většinou nedosahoval ani hranice jednoho mil. USD.³⁹

Po roce 1995, kdy byly navázány diplomatické styky se Saúdskou Arábií, se český komoditní vývoz soustředil zejména na polotovary a materiály, stroje a dopravní zařízení a potraviny. Hlavními položkami vývozu byly zejména železo a ocel, potravinářské výrobky jako např. sýr, máslo a tvaroh, šperky a zlatnické výrobky, textil, motorová vozidla a stroje využívané ve stavebnictví, silničním provozu i zemědělství. Ze Saúdské Arábie byly naopak dováženy do České republiky chemikálie, polotovary a materiály a minerální paliva. Mezi nejvíce dovážené položky poté patřily zejména různé chemikálie, plasty, surové kůže, podlahové krytiny a v malém množství také potraviny jako káva, čaj, kakao, koření či ovoce.⁴⁰

2.3. Zahraniční obchod Saúdské Arábie

Zahraniční obchod a zejména saúdský export zboží tvoří důležitou položku běžného účtu platební bilance.⁴¹ Pokud se podíváme na ukazatel celkového HDP v amerických dolarech, zjistíme, že v roce 2011 činila tato položka 576 824 milionů USD, přičemž hodnota exportu zboží v současných USD činila 364 500 milionů a import zboží činil 111 744 milionů amerických dolarů. Z těchto ukazatelů vidíme, že Saúdská Arábie vyváží hodnotově více jak trojnásobně víc zboží, než dováží. Podíl vyváženého zboží

³⁸ MZV. Saúdská Arábie [online] [cit. 16.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html

³⁹ MANIŠ, J. Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. s. 53

⁴⁰ Tamtéž, s. 53

⁴¹ SAUDI ARABIAN MONETARY AGENCY. Economic reports and Bulletins. [online] [cit. 7.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.sama.gov.sa/sites/samaen/ReportsStatistics/ReportsStatisticsLib/5600_S_Quarterly_Bulletin_Bo.pdf

a služeb na celkové hodnotě HDP činil v roce 2011 61,6 %. Z těchto údajů tedy můžeme vyvodit, že se jedná o relativně velmi otevřenou ekonomiku.⁴²

2.3.1. Komparativní výhody Saúdské Arábie

Saúdská Arábie disponuje řadou komparativních výhod. Tou nejhlavnější jsou bezesporu zdroje energie, které zajišťují, že náklady na elektřinu v této zemi jsou mnohem nižší než v jiných státech. Druhou výhodou je její poloha mezi Východem a Západem. V okruhu tří hodin letu od centra Saúdské Arábie žije celkem 250 milionů spotřebitelů. Další výhodou je nově vybudovaná infrastruktura a přístavy, které usnadňují přepravu v mezinárodním obchodě. Důležitým faktem také je, že se tento region stává oblíbenou zemí, kam proudí přímé zahraniční investice.⁴³

Zahraniční firmy do tohoto regionu láká zejména bohatství Saúdské Arábie, které je ve značných objemech investováno na modernizaci a rozvoj nejen průmyslu. Navíc pokud se podíváme na situaci v jiných regionech (například v zemích EU), není tato oblast postížena krizí, jež by jakýmkoliv způsobem omezovala zahraniční obchod.

2.3.2. Komoditní struktura vývozu

Struktura zboží se v rámci komoditní struktury vývozu příliš nemění, pouze byl zaznamenán mírný hodnotový nárůst. Proto jsem se rozhodla neuvádět v komoditní struktuře čísla, ale pouze procentní údaje.⁴⁴

Saúdská Arábie je velmi bohatá na zásoby ropy a tento fakt se také výrazně promítá do komoditní struktury jejího vývozu. Nejvíce vyváženou položkou podle standardní

⁴² WORLD DATA BANK. World development indicators [online] [cit. 8.3.2013] Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>

⁴³ BUSINESSWEEK. Saudi Arabia [online] [cit. 8.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.businessweek.com/adsections/2007/pdf/09172007_Saudi.pdf

⁴⁴ Informace o komoditní struktuře vývozu a dovozu jsem čerpala ze stránek saúdského statistického úřadu. Poslední dostupné statistiky pocházejí z roku 2010, ovšem nejsou úplné a tak jsem pro účely zpracování podkapitol 2.2.2 a 2.2.3 raději využila statistiky z roku 2009.

mezinárodní klasifikace zboží byla v roce 2009 i v dalších letech skupina SITC 3, tedy minerální paliva, maziva, která se na celkovém vývozu podílí téměř 85 procenty. Další významnou položku tvoří chemické výrobky, tedy SITC 5 se 7,29% podílem na celkové hodnotě vývozu. Saúdská Arábie vyváží také další položky, ovšem ne v takových objemech jako ropu a produkty z ní zpracováváné. (viz tab. č. 6) Ovšem i tak je pro vyvození patřičných závěrů důležité znát komodity, jichž má království relativně dostatek.

Tabulka 6 Komoditní struktura saúdského vývozu v roce 2009

Vyvážená položka	SITC	Hodnota (v mil. riálů)	Hodnota (v %)
Potraviny a živá zvířata	0	9 237	1,28
Nápoje a tabák	1	840	0,12
Suroviny nepoživatelné	2	1 238	0,17
Minerální paliva, maziva	3	611 469	84,80
Živočišné a rostlinné oleje	4	595	0,08
Chemické výrobky	5	52 600	7,29
Polotovary a materiály	6	15 283	2,12
Stroje a dopravní prostředky	7	23 580	3,27
Průmyslové spotřební zboží	8	4 517	0,63
Komodity nezařaditelné	9	1 751	0,24
Celkem		721 110	100,00

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113 [cit. 9.3.2013]

První skupina v pořadí členěná podle mezinárodní klasifikace zboží je označována jako 0 a zahrnuje Potraviny a živá zvířata. Na celkové hodnotě vývozu se tato skupina podílí jen nepatrně, a to 1,28 procenty z celkového objemu vývozu. Nejvýraznější podskupinou v SITC 0 jsou Mléčné produkty a ptačí vejce, které tvoří třetinu hodnoty SITC 0. Druhou výraznou podskupinu představuje zelenina a ovoce podílející se na celkové hodnotě této skupiny více než 24 %. Dále se na celkové hodnotě této

položky také významně podílejí obiloviny a obilné výrobky a cukr a přípravky z cukru a medu. (viz příloha č. 1)

Následující dvě skupiny SITC 1 a SITC 2 se dohromady ve sledovaném roce podílely na celkové hodnotě vyvážených komodit pouze necelými třemi desetinnými procenta a nepředstavují tak nikterak významné položky saúdského vývozu. (viz příloha č. 1)

Nejvýznamnější komoditní skupinu představuje pro saúdský vývoz SITC 3 sledující Minerální paliva, maziva. Tato skupina se v roce 2009 podílela na celkovém vývozu 84,8 procenty, přičemž nejdůležitější podskupinu uvnitř položky představuje tradičně ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály, které se v roce 2009 podílely na celkové výši SITC 3 téměř 95 %. Další významnou podsložkou v rámci hodnotového vyjádření představuje ještě plyn přírodní a zpracovávaný. (viz příloha č. 1)

Oproti předchozí skupině se položka SITC 4 podílí na výši celkového vývozu jen nepatrným zlomkem procenta. Živočišné a rostlinné oleje, jak se nazývají komodity, které sleduje, představují pouze 0,08 % z celkového hodnotového objemu vývozu. (viz příloha č. 1)

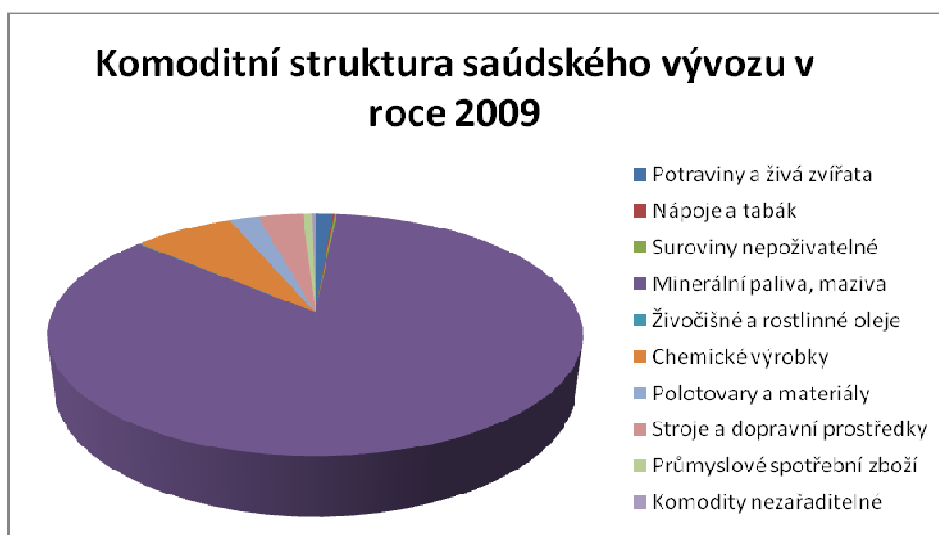
Následující skupina SITC 5 zahrnující Chemické výrobky představuje poměrně významnou položku v komoditní struktuře saúdského vývozu. SITC 5 se v roce 2009 podílela na celkovém vývozu komodit 7,29 % a tradičně představuje druhou nejvíce vyváženou položkou ze Saúdské Arábie. Tato skupina obsahuje dvě významné podsložky – plasty v prvotní formě se 40,4% účastí na celkové výši hodnoty SITC 5 a organické chemikálie tvořící 35,6 % celkové hodnoty této položky. Zbýlých sedm podskupin se podílí na výši celkové hodnoty Chemických výrobků pouze nepatrně. (viz příloha č. 1)

Skupina SITC 6 nese údaje o Polotovarech a materiálech. Tato položka dosahuje 2,12 % z celkového množství komoditního vývozu v peněžním vyjádření. Nejvyšší podíl na SITC 6 má železo a ocel s 25,4 procenty, kovové výrobky s 22,3% účastí a papír, lepenka a výrobky z papíroviny, papíru a kartónu s 20,4 %. (viz příloha č. 1)

Další skupina označovaná jako SITC 7 sleduje skupinu Stroje a dopravní prostředky a na celkové výši saúdského vývozu se podílí 3,27 procenty. Nejvýraznějšími položkami této skupiny jsou, kromě ostatních dopravních prostředků dosahujících jedné třetiny z hodnoty SITC 7, ještě silniční vozidla včetně vznášedla a elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče a jejich elektrické části a součástky. (viz příloha č. 1)

Předposlední a poslední skupina označující Průmyslové spotřební zboží a Komodity nezařaditelné opět nepředstavují pro saúdský export důležité položky. Na saúském vývozu se podílejí méně než jedním procentem a tak není potřeba tyto skupiny podrobněji rozebírat. (viz příloha č. 1)

Obrázek 4 Komoditní struktura saúdského vývozu v roce 2009

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/english/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113 [cit. 9.3.2013]

2.3.3. Komoditní struktura dovozu

Komoditní struktura importu zboží do Saúdské Arábie je mnohem více diverzifikovaná než složení vyváženého zboží. Největší položku tradičně tvoří SITC 7, tedy Stroje a dopravní prostředky. V roce 2009 představovaly více než 45 %

dováženého zboží. Další významnou skupinu představuje položka číslo 6 zahrnující Polotovary a materiály. Důležité jsou ale také Potraviny a živá zvířata, Chemické výrobky a Průmyslové a spotřební zboží. (viz tab. č. 7)

Tabulka 7 Komoditní struktura saúdského dovozu v roce 2009

Dovážená položka	SITC	Hodnota (v mil. riálů)	Hodnota (v %)
Potraviny a živá zvířata	0	47 114	13,15
Nápoje a tabák	1	2 642	0,74
Suroviny nepoživatelné	2	6 916	1,93
Minerální paliva, maziva	3	800	0,22
Živočišné a rostlinné oleje	4	2 254	0,63
Chemické výrobky	5	35 759	9,98
Polotovary a materiály	6	61 246	17,09
Stroje a dopravní prostředky	7	163 437	45,62
Průmyslové spotřební zboží	8	35 638	9,95
Komodity nezařaditelné	9	2 484	0,69
Celkem		358 290	100,00

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=126&Itemid=113 [cit. 17.3.2013]

První položka, značená jako SITC 0 označuje Potraviny a živá zvířata. Na dovozu se podílí poměrně značným dílem, a to 13,15 %. V rámci této položky tvoří významnou podsložku Obiloviny a obilné výrobky, které představují jednu třetinu z celkové hodnoty dovozu v rámci této skupiny. Významnou dováženou podsložkou jsou také ovoce a zelenina a maso a masné polotovary. (viz příloha č. 2)

Skupina SITC 1 zahrnující Nápoje a tabák se na celkovém dovozu do Saúdské Arábie podílí jen nepatrným zlomkem procenta. V roce 2009 tento podíl na celkovém komoditním dovozu činil 0,74 procent. Největší zásluhu na tom měl tabák a tabákové výrobky, které tvořili téměř 80% podíl dovozu položky SITC 1, zatímco dovážené nápoje činili pouze 20 procent. Tato skutečnost je dána zejména tím,

že Saúdská Arábie je považována za největšího světového výrobce odsolené vody. Údaje zveřejňované saúdskou ambasádou hovoří o produkci až tří milionů kubických metrů pitné vody za jeden den.⁴⁵ (viz příloha č. 2)

Další položka SITC 2 obsahuje Suroviny nepoživatelné a na celkovém dovozu se podílí 1,93 procenty. Největší podsložku v rámci SITC 2 představují kovové rudy a kovový šrot tvořící téměř 47 % hodnoty této položky. Za zmínku stojí ještě dovoz korku a dřeva a olejnatých plodin. (viz příloha č. 2)

SITC 3 zahrnující Minerální paliva, maziva se na celkovém dovozu do Saúdské Arábie podílí v rámci Standardní mezinárodní klasifikace zboží vůbec nejmenší hodnotou. Důvodem je nadbytek zemního plynu v saúdsém království a zejména ropy, která tvoří hlavní položku saúdského vývozu. (viz příloha č. 2)

Také skupina SITC 4 reprezentující Živočišné a rostlinné oleje netvoří v rámci komoditního dovozu příliš významnou položku. V roce 2009 dosahovala 0,63% podílu na celkovém dovozu. (viz příloha č. 2)

Významnější podíl na celkovém dovozu ale mají Chemické výrobky spadající pod SITC 5. V roce 2009 se podílely na celkovém dovozu 9,98 procenty. Nejvýznamnější dováženou položou uvnitř této skupiny poté byly lékařské a farmaceutické výrobky tvořící více než jednu třetinu SITC 5 a chemické materiály a výrobky představující o trochu více než jednu šestinu celkové hodnoty skupiny Chemických výrobků. (viz příloha č. 2)

SITC 6 zahrnující Polotovary a materiály tradičně představuje druhou nejvýznamnější dováženou položku. V roce 2009 se podílela na celkovém importu 17,09 procenty. Dlouhodobě se na této hodnotě nejvíce podílí dovážené železo a ocel, jejichž import v roce 2009 činil necelých 30 % a výrobky z kovů v daném roce dosahující hranice 20 %. (viz příloha č. 2)

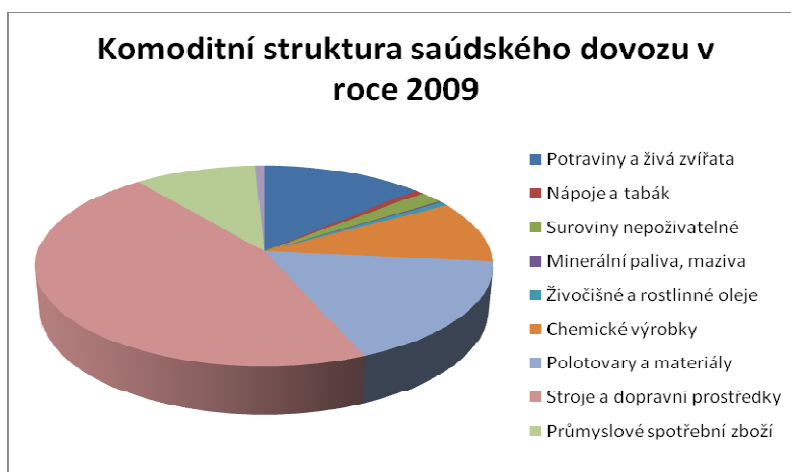
⁴⁵ ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. About Saudi Arabia. Water Resources [online] [cit. 12.4.2013] Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/about/country-information/agriculture_water/Water_Resources.aspx

Nejvíce dováženou komoditní skupinu ve sledovaném roce, ale také z dlouhodobého hlediska představuje SITC 7 obsahující Stroje a dopravní prostředky, což určitě souvisí s rozvojem a modernizací infrastruktury. V roce 2009 činil podíl této skupiny na celkové hodnotě dovozu 45,62 %. Nejvíce dováženým zbožím v rámci této skupiny byly a tradičně jsou silniční vozidla (včetně vznášedla) s více než 29 %, stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu a části jednotl. strojů. Poměrně významné jsou ale i ostatní složky jako elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče či stroje a zařízení používané k výrobě energie. (viz příloha č. 2)

Předposlední položka SITC 8 reprezentuje další důležitou komoditní skupinu poměrně značně se podílející na dovozu zboží. Ve sledovaném roce činil podíl Průmyslového a spotřebního zboží, které tato položka sleduje 9,95 %. Stejně jako u vývozu, představuje největší dováženou položku dále nespecifikované spotřební zboží. Mimo něj se na této skupině výrazně podílí také oblečení a oděvní doplňky s 23 %. (viz příloha č. 2)

Poslední komoditní položka SITC 9 zahrnuje Komodity nezařaditelné. SITC 9 se na celkové hodnotě dovozu podílí jen nepatrně, a to 0,69 procenty. (viz příloha č. 2)

Obrázek 5 Komoditní struktura saúdského dovozu v roce 2009

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=126&Itemid=113 [cit. 17.3.2013]

2.3.4. Obchodní bilance Saúdské Arábie

Obchodní bilance představuje rozdíl mezi vývozem z dané ekonomiky do zahraničí a jeho dovozem. Pokud se podíváme do tabulky číslo 8 a 9, zjistíme, že hodnota obchodní bilance mezi lety 2000 a 2011 se více než zpětinásobila. Zatímco v roce 2000 činila obchodní bilance Saúdské Arábie 47 345 mil. USD, v roce 2011 byla hodnota tohoto ukazatele 252 755,7 mil. USD. Tento nárůst byl zapříčiněn především velkým nárůstem exportu zboží, a to z hodnoty 77 583 mil. USD v roce 2000 na číslo 364 500 mil. USD v roce 2011 a naopak pomalejším růstem importu zboží. Ten se mezi lety 2000 a 2011 zvýšil z 30 238 mil. USD v počátečním roce na 111 744,3 mil. USD v posledním sledovaném roce (roce 2011). (viz tab. č. 8 a 9)

Tabulka 8 Obchodní bilance Saúdské Arábie v letech 2000 - 2006 (v mil. součas. USD)

Hodnota (v mil. USD)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Export zboží	77 583,0	68 064,0	72 453,3	93 245,3	125 997,0	180 711,0	211 305,5
Import zboží	30 238,0	31 223,0	32 293,3	41 704,3	47 375,7	59 458,7	69 799,7
Obchodní bilance	47 345,0	36 841,0	40 160,0	51 541,0	78 621,3	121 252,3	141 505,8

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx> [cit. 9.3.2013]

Tabulka 9 Obchodní bilance Saúdské Arábie v letech 2007 - 2011 (v mil. USD)

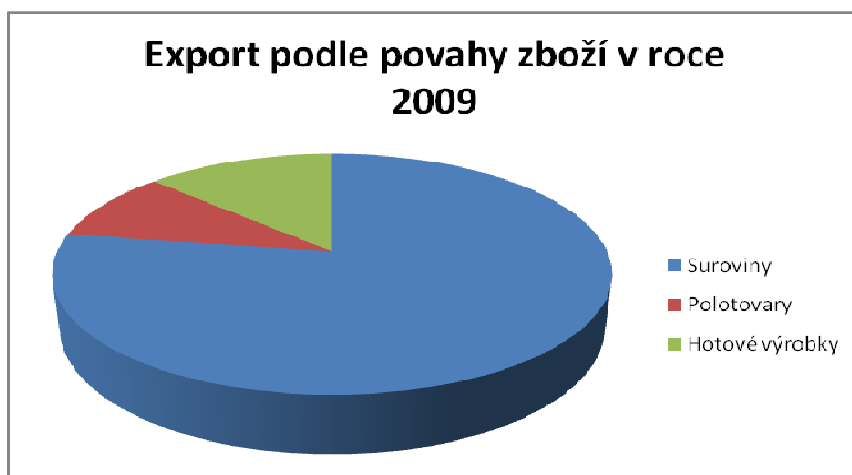
Hodnota (v mil. USD)	2007	2008	2009	2010	2011
Export zboží	233 328,9	313 462,2	192 314,1	251 143,0	364 500,0
Import zboží	90 214,0	115 133,9	95 552,2	106 863,0	111 744,3
Obchodní bilance	143 114,9	198 328,3	96 761,9	144 280,0	252 755,7

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx> [cit. 9.3.2013]

Obchodní bilance dle komoditní struktury se v roce 2009 vyznačovala přebytkem pouze dvou komodit – SITC 3 a SITC 5. Nejvýraznější přebytek měla položka SITC 3 – Minerální paliva, maziva, což je dáno velkými zásobami ropy na území Saúdské Arábie. Poměrně velký přebytek měla také skupina SITC 5, tedy Chemické výrobky, ovšem v porovnání se SITC 3 byl její přebytek téměř zanedbatelný. Je to dáno tím, že Saúdská Arábie vyváží především ropu v surové podobě a nespecializuje se tolik na její zpracování a další výrobu z této suroviny. Zbylých sedm položek se v obchodní bilanci nacházelo v záporných číslech. Ale je potřeba říci, že tyto schodky jsou bohatě kompenzovány vývozem Minerálních paliv, maziv. Největšího záporného čísla v obchodní bilanci dle komoditní struktury bylo dosaženo v položce SITC 7, která zahrnuje Stroje a dopravní prostředky. To dle mého názoru souvisí s rozvojem infrastruktury a stavbou přístavů v posledních třiceti letech. Další významný schodek zaznamenala v roce 2009 SITC 6 – Polotovary a materiály a SITC 0 – Potraviny a živá zvířata. Tady jsou na vině především nepříznivé klimatické podmínky, které brání v tom, aby se zemědělství více rozvinulo. Kvůli nedostatku vody tak musí Saúdská Arábie většinu potravin dovážet.

Obrázek 6 Export podle povahy zboží v roce 2009

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113 [cit. 18.3.2013]

Celkově tedy obchodní bilance Saúdské Arábie roste. Příčinou jsou zejména nové techniky těžby a zpracování ropy, které umožňují těžit ropu ve větších objemech.

S růstem exportu této suroviny rosté také obchodní bilance. Kromě ropy a ropných produktů, je ale téměř všeho v Saúdské Arábii nedostatek a musí to být dováženo. Přestože se tedy snaží Saúdská Arábie svou ekonomiku diverzifikovat, zatím se jí to příliš nedaří a je závislá na importu téměř všech komoditních skupin. (viz tab. č. 10)

Tabulka 10 Obchodní bilance SAK dle komoditní struktury v roce 2009

Položka	SITC	Hodnota v mil. riálů
Potraviny a živá zvířata	0	- 37 877
Nápoje a tabák	1	- 1 802
Suroviny nepoživatelné	2	- 5 678
Minerální paliva, maziva	3	610 669
Živočišné a rostlinné oleje	4	- 1 659
Chemické výrobky	5	16 841
Polotovary a materiály	6	- 45 963
Stroje a dopravní prostředky	7	-139 857
Průmyslové spotřební zboží	8	- 31 121
Komodity nezařaditelné	9	- 733

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=126&Itemid=113 [cit. 18.3.2013]

2.3.5. Teritoriální struktura vývozu

Saúdská Arábie tradičně vyváží nejvíce zboží do USA a Japonska, které se střídají na prvním a druhém místě podle absolutní hodnoty vývozu. V roce 2009 a 2010 proudivo nejvíce vyváženého zboží do Japonska, v roce 2011, ho ale na prvním místě

vystřídali USA se 13,12% podílem na celkovém vývozu a Japonsko se s 12,66 % umístilo na druhém místě. Čína, Jižní Korea a Indie se od roku 2008 umísťují na stejném místě. Třetí největší hodnota vývozu proudila v roce 2011 do Číny, která se na celkovém vývozu podílela 11,93 procenty. Na čtvrtém místě se umístila Jižní Korea s 9,62 % a páté místo také již tradičně obsazuje Indie, v roce 2011 se 7,23 procentním podílem na celkové hodnotě vývozu. (viz tab. č. 11)

Tabulka 11 Nejdůležitější země podle vývozu ze SAK v roce 2011

Země	Hodnota v mil. S. R.	Hodnota v %
Japonsko	187 522	13,12
USA	180 828	12,66
Čína	170 500	11,93
Jižní Korea	137 392	9,62
Indie	103 272	7,23

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=222&Itemid=153 [cit. 18.3.2013]

2.3.6. Teritoriální struktura dovozu

Nejdůležitější zemí podle hodnoty dovozu byla v roce 2011 Čína, která tak na prvním místě vystřídala tradičně vedoucí zemi USA. Čína se v roce 2011 podílela na celkovém dovozu do Saúdské Arábie 12,96 %, zatímco podíl USA činil 12,39 %. Další místa podle hodnoty dovozu zůstaly beze změny. Na třetím místě se již tradičně usazuje Německo, v tomto roce s 6,79% účastí a za ním na čtvrté příčce Japonsko a Jižní Korea. (viz tab č. 12)

Tabulka 12 Nejdůležitější země podle hodnoty dovozu do SAK v roce 2011

Země	Hodnota v mil. S. R.	Hodnota v %
Čína	64 829	12,96
USA	61 943	12,39
Německo	33 964	6,79
Japonsko	31 065	6,21
Jižní Korea	29 076	5,81

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=224&Itemid=153 [cit. 18.3.2013]

Zajímavé je také komoditní složení dovozu z jednotlivých zemí. Z Číny se nejvíce dovážely v roce 2011 telefony pro bezdrátové sítě, přenosné stroje pro zpracování dat a přístroje pro vysílání nebo přijímání hlasu či obrazu, zatímco z USA přicházely do saúdského regionu zejména osobní automobily, džípy a části letadel a helikoptér. Tady je dle mého názoru zcela zřetelný vývoj. V Saúdské Arábii se totiž v posledních letech zvýšila poptávka po moderních technologiích a Čína dokázala využít této příležitosti, zatímco USA stále vyvážejí stejné komodity. V dalších letech lze tedy dle mého názoru očekávat spíše nárůst dovozů z Číny než z USA. Německo, které se umístilo na třetím místě dováží na saúdský trh zejména cigarety obsahující tabák, osobní automobily a léčivé přípravky obsahující penicilin. Další země – Japonsko se celkem logicky soustředí na automobilový průmysl, který má značně rozvinutý. Do Saúdské Arábie dováží džípy, osobní automobily a náhradní díly k automobilům. Poslední z pěti zemí – Jižní Korea se opět soustředí zejména na dovoz osobních automobilů a také mobilních telefonů.⁴⁶

⁴⁶ CDSI. Imports 2011 [online] [cit. 18.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=224&Itemid=153

2.3.7. Obchodní bilance dle teritoriální struktury

V rámci této podkapitoly jsem rozdělila země, se kterými Saúdská Arábie obchoduje do dvou skupin. Na ty, se kterými má Království kladnou obchodní bilanci, to znamená, že do těchto zemí Saúdská Arábie více vyváží než z nich dováží a na státy, s nimiž má Saúdská Arábie zápornou obchodní bilanci, to znamená, že import z těchto zemí převyšuje saúdský export.

Saúdská Arábie dosáhla v roce 2011 nejvyšší kladné obchodní bilance s Japonskem, USA, Jižní Koreou, Čínou a Indií. Důvodem je dle mého názoru fakt, že se jedná o velké ekonomiky, které spotřebují velké množství ropy. Pokud se podíváme na teritoriální strukturu vývozu, zjistíme, že všech těchto pět států patří mezi země, do kterých proudí největší objemy saúdského exportu. (viz tab. č. 13)

Tabulka 13 Top 5 zemí podle kladné obchodní bilance v roce 2011

Země	Vývoz ze SAK (v mil. S.R.)	Dovoz do SAK (v mil. S.R.)	Obch. bilance (v mil. S.R.)
Japonsko	180 828	31 065	149 763
USA	187 522	61 943	125 579
Jižní Korea	137 392	29 076	108 316
Čína	170 500	64 829	105 671
Indie	103 272	16 191	87 081

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=222&Itemid=148

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=224&Itemid=148 [cit. 21.3.2013]

Naopak největší zápornou obchodní bilanci měla Saúdská Arábie v roce 2011 zejména s evropskými státy. Nejvyšší záporné hodnoty obchodní bilance dosáhlo Království s Německem, dále potom se Švýcarskem, Velkou Británií, Švédskem a Austrálií. Ovšem nemůžeme říci, že by importy z těchto států dosahovaly nějak významných hodnot, s výjimkou Německa. Spíše za tím spatřuji skutečnost, že exporty ze Saúdké

Arábie do těchto zemí byli velice nízké, a to zejména proto, že evropské země čerpají ropu především z jiných regionů než ze Saúdské Arábie. (viz tab. č. 14)

Tabulka 14 Top 5 zemí podle záporné obchodní bilance v roce 2011

Země	Vývoz ze SAK (v mil. S.R.)	Dovoz do SAK (v mil. S.R.)	Obch. bilance (v mil. S.R.)
Německo	1 560	33 964	- 32 404
Švýcarsko	982	12 264	- 11 282
Velká Británie	5 730	14 313	- 8 583
Švédsko	369	6 615	- 6 246
Austrálie	1 510	6 567	- 5 057

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=222&Itemid=148

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=224&Itemid=148 [cit. 21.3.2013]

2.3.8. Současná poptávka na saúdkém trhu

Současná poptávka na saúdkém trhu je ovlivněna řadou faktorů. Z předchozích údajů je zřejmé, že důležitý vliv na saúdkou poptávku mají zaváděné rozvojové programy, které si kladou za cíl zlepšit vždy konkrétní oblast v ekonomice a nastartovat její rozvoj. Program určený na roky 2010 – 2014 si klade za cíl zejména zlepšit zdravotnický systém v zemi. Během této doby by mělo v zemi vyrůst 117 nových nemocnic, 750 středisek primární zdravotní péče a také na 400 nouzových center.⁴⁷ Ovšem vzhledem ke značné zanedbanosti zdravotnictví v zemi lze předpokládat, že pouze jedna pětiletá perioda na rozvoj této oblasti stačit nebude a Saúdká Arábie bude poptávat zdravotnické přístroje a zařízení, stejně jako léky a pracovní sílu na stavbu nemocnic ještě v dalších letech. Důležitý vliv na saúdkou poptávku bude mít dle mého názoru i rozvoj elektrotechnického průmyslu. Z komoditní struktury

⁴⁷ ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. Ninth development plan [online] [cit. 21.3.2013]
Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/latest_news/news08091005.aspx

dovozu je vidět, že s rozvojem infrastruktury vzrostla poptávka po osobních automobilech a zároveň v roce 2011 došlo k velkému nárůstu poptávky po mobilních telefonech a obecně po nových elektronických přístrojích. To bylo také důvodem, proč Čína poprvé v tomto roce vystřídala dříve vedoucí zemi USA a obsadila první místo podle hodnoty celkového dovozu do Saúdské Arábie. Posledním, spíše limitujícím faktorem, který ale také saúdskou poptávku zřetelně ovlivňuje je islám a tradiční postavení žen, kdy ženy nejsou obvyklou kupující silou a jsou v mnoha ohledech značně znevýhodněny oproti mužům. Musí být celé zahaleny, nesmí řídit auta a chodit na veřejná místa a samy cestovat.⁴⁸ Jako jeden příklad za všech lze uvést událost z minulého roku, kdy společnost IKEA musela ze svého katalogu odstranit fotografie žen. IKEA má totiž v Saúdské Arábii vystavěné tři obchodní domy a během posledních let zaznamenala dvouciferný růst, proto raději vyhověla saúdským požadavkům ze strachu, aby nepřišla o klientelu.⁴⁹

2.4. Zahraniční obchod mezi ČR a SAK

Zahraniční obchod se Saúdskou Arábií mezi lety 2001 až 2012 rostl poměrně stabilním tempem. Z tabulky č. 15 a 16 je patrné, že český vývoz je podstatně významnější než dovoz z této země. V roce 2012 činil český vývoz do Království 6 577 866 tis. Kč, zatímco dovoz z této země byl mnohonásobně nižší. Konkrétně v roce 2012 zaznamenal hodnotu 453 147 tis. Kč. Z těchto dvou údajů je jasně patrné, že Česká republika má se Saúdskou Arábií kladnou obchodní bilanci a to nejen v tomto roce, ale v dlouhodobém horizontu. (viz tab. č. 15 a 16)

⁴⁸ ZAMYKALOVÁ, M. Mezinárodní obchodní jednání. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-28-2 s. 154

⁴⁹ LIDOVKY.CZ. Ikea odstranila ženy ve verzi pro Saúdskou Arábii [online] [cit. 29.3.2012] Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/ikea-odstranila-fotky-zen-0yh-/zpravy-svet.aspx?c=A121001_210116_ln_zahranici_Pta

Tabulka 15 Zahraniční obchod mezi ČR a SAK v letech 2001 - 2006 (v tis. Kč)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vývoz	2 077 315	1 099 565	869 807	1 897 474	2 448 714	2 185 967
Dovoz	44 583	113 111	116 885	193 273	248 010	240 834
Obchodní bilance	2 032 732	986 454	752 922	1 704 201	2 200 704	1 945 133

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]**Tabulka 16** Zahraniční obchod mezi ČR a SAK v letech 2007 - 2012 (v tis. Kč)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vývoz	2 843 304	3 909 675	4 113 349	4 521 744	4 619 776	6 577 866
Dovoz	292 969	252 697	123 549	206 102	269 092	453 147
Obchodní bilance	2 550 335	3 656 978	3 989 800	4 315 642	4 350 684	6 124 719

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]

Pokud se podíváme na celkové hodnoty zahraničního obchodu České republiky, zjistíme, že ani hodnoty českého vývozu do Saúdské Arábie, ani dovozu z tohoto regionu celkové statistiky nijak neovlivňují, alespoň prozatím ne. Ačkoliv český vývoz do této země stabilně roste, jeho hodnoty nejsou na tolik významné, aby ovlivňovaly celkové statistiky zahraničního obchodu naší země. V rámci celkového vývozu z České republiky činil export do Saúdské Arábie v roce 2011 pouhých 0,14 procent a import z Království se na celkovém dovozu do České republiky podílel v tomto roce pouhým 0,01 procenty.⁵⁰

⁵⁰ ČSÚ. Veřejná databáze [online] [cit. 22.3.2013] Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?&cislotab=VZO0010UU&kapitola_id=27&str=tabdetail.jsp&voa=tabulka

2.4.1. Komoditní struktura českého vývozu

Český vývoz do Saúdské Arábie není příliš diverzifikovaný. Z velké části se soustřeďuje především na export Strojů a dopravních prostředků, který v roce 2012 představoval více jak dvě třetiny celkového vývozu. V menším objemu je poté vyváženo zboží SITC 6, tedy Polotovary a materiály, SITC 5 obsahující Chemické výrobky a SITC 8 zahrnující Průmyslové spotřební zboží. Naopak nejnižší (nulové) hodnoty zaznamenal český vývoz do tohoto regionu v položkách SITC 1 – Nápoje a tabák, SITC 4 označující Živočišné a rostlinné oleje a SITC 9 obsahující Komodity nezařaditelné. (viz tab. č. 17)

Tabulka 17 Komoditní struktura českého vývozu do SAK v roce 2012

Vyvážená položka	SITC	Hodnota (v tis. Kč)	Hodnota (v %)
Potraviny a živá zvířata	0	334 799	5,09
Suroviny nepoživatelné	2	31 838	0,48
Minerální paliva, maziva	3	26 889	0,41
Chemické výrobky	5	427 658	6,50
Polotovary a materiály	6	929 872	14,14
Stroje a dopravní prostředky	7	4 404 240	66,96
Průmyslové spotřební zboží	8	422 571	6,42

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]

První položka SITC 0 zahrnující Potraviny a živá zvířata se na celkovém vývozu do Saúdské Arábie podílela v roce 2012 5,09 procenty. Tato položka není objemově příliš výrazná, ovšem není to ani tak dáno nízkou poptávkou ze strany Saúdské Arábie, ale omezením nabídky ze strany České republiky. Na této položce se totiž nejvýrazněji podílejí dvě komodity a to cukr, výrobky z cukru a med představující téměř 50 % z celkové hodnoty položky SITC 0 a mléčné výrobky a vejce tvořící více jak 46 % hodnotového objemu celkové položky Potravin a živých zvířat. (viz příloha č. 3) Pokud se podíváme na statistiky z přelomu let 2005 a 2006 a poté z rozhraní roků

2008 a 2009, zjistíme, že se počet cukrovarů během reformy cukrovarnického průmyslu EU v této době snížil o více jak 41 % a tento počet i nadále klesal.⁵¹ K výraznému poklesu došlo také ve výrobě mléka. Velkou ránou pro české mlékárenství byla zejména transformace české ekonomiky, během níž se oproti roku 1989 snížila produkce mléka téměř na polovinu. Dalším mezníkem byl rok 2004, kdy ČR vstoupila na jednotný trh Evropské unie a musela uzpůsobit své normy přísným hygienickým normám Evropské unie a dalším podmínkám.⁵²

Následující skupiny, SITC 2 a SITC 3 obsahující Suroviny nepoživatelné a Minerální paliva a maziva, se na celkovém vývozu z České republiky podílí pouze nepatrně. V roce 2012 činil celkový podíl těchto dvou skupin méně než jedno procento. (viz příloha č. 3)

SITC 5 zahrnující Chemické výrobky se na českém exportu do saúdského regionu podílí již významnější měrou. Podíl této skupiny činil v roce 2012 6,5 % z celkových 100 % vyvážených položek do Saúdské Arábie, přičemž nejvýraznější podskupinou vyváženou v rámci SITC 5 byly chemické prostředky a výrobky s téměř 60% podílem. Dále se v rámci Chemických výrobků vyvážely ještě významnější měrou organické chemikálie, plastické hmoty v neprvotních formách či leštící a čistící přípravky. (viz příloha č. 3)

Druhou nejvýznamnější položkou je skupina SITC 6 sledující Polotovary a materiály. V loňském roce se tato skupina podílela na celkové peněžní sumě vývozu 14,14 %. Tato skupina obsahuje značný počet významných podskupin výrazně se podílejících na celkovém podílu SITC 6. Důležitou roli hrají výrobky z pryže s více než 25% podílem, kovové výrobky s téměř 25% účastí a papír, lepenka a výrobky z tohoto materiálu dosahující téměř 17 % z celkové hodnoty skupiny Polotovarů a materiálu. (viz příloha č. 3)

⁵¹ LISTY CUKROVARNICKÉ A ŘEPAŘSKÉ. České cukrovarnictví po reformě Společné organizace trhů s cukrem v EU [online] [cit. 23.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.cukr-listy.cz/on_line/2010/PDF/124-127.PDF

⁵² POTRAVINOVÁ KOMORA ČR. Oborová příručka [online] [cit. 23.3.2013] Dostupné z WWW: <http://foodnet.cz/slozka/?jmeno=OP+Ml%C3%A9%C3%A1renstv%C3%AD+%id=1038>

Položka SITC 7 zahrnující Stroje a dopravní prostředky představuje nejdůležitější skupinu českého vývozu do Saúdské Arábie. Tato položka se podílí na celkové hodnotě exportu z České republiky do saúdského regionu 66,96 %. Nejvýraznější podskupiny v rámci SITC 7 představuje vývoz kancelářských strojů a zařízení k automatickému zpracování dat, strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu, stroje a zařízení obecně používané v průmyslu a stroje a zařízení k výrobě energie. (viz příloha č. 3) Pokud tyto údaje porovnáme s hodnotami z roku 2005, můžeme tu sledovat dvě významné změny. Předně došlo k ohromnému nárůstu kancelářských strojů a zařízení k automatickému zpracování dat. To je dle mého názoru dáno rozvojem počítačové a elektronické technologie, kdy řada údajů je již zpracovávána automaticky bez zásahu člověka. Druhou významnou změnou bylo snížení podílu automobilového průmyslu na českém exportu do daného regionu.⁵³ Tady vidím jako příčinou velkou konkurenci vyvážející do této země jak luxusnější značky, tak také cenově dostupnější automobily.

Poslední položka, která měla v roce 2012 vliv na celkovou hodnotu exportu byla SITC 8 obsahující Průmyslové spotřební zboží. Podíl této skupiny činil v daném roce 6,42 % z celkové sumy českého exportu vyváženého do Saúdské Arábie. Vyjma podskupiny různých výrobků se na hodnotě položky SITC 8 nejvíce podílely odborné vědecké a řídicí přístroje a zařízení s více než 31 % a prefabrikované budovy, výrobky zdravotnické, instalační s 15% podílem na celkové peněžní hodnotě skupiny Průmyslového a spotřebního zboží. (viz příloha č. 3) V této skupině můžeme vidět nárůst podílu podskupiny prefabrikovaných budov a výrobků zdravotnických, instalačních na celkové hodnotě exportu oproti roku 2005. Příčina nárůstu vývozu zdravotnických potřeb souvisí dle mého názoru se současným plánem rozvoje zdravotnického zařízení v Saúdské Arábii, druhým významným jevem této podskupiny je výrazný pokles vývozu výrobků techniky osvětlovací oproti roku 2005.⁵⁴ Tady opět vidím příčinu v saúdské poptávce, která se již přestala soustředit na rozvoj měst a vesnic a dokončování plánů a stanovila si nové strategické programy pro další roky.

⁵³ ČSÚ. Databáze zahraničního obchodu [online] [cit. 23.3.2013] Dostupné z WWW: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

⁵⁴ Tamtéž

Obrázek 7 Komoditní struktura českého vývozu do SAK v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]

2.4.2. Komoditní struktura českého dovozu

Komoditní struktura českého dovozu ze Saúdské Arábie je rovněž založena především na jedné výrazné položce. Největší položku dovozu do České republiky představují Chemické výrobky, jejichž podíl činil v roce 2012 více než 73 %. Dále jsou ještě významné především Stroje a dopravní prostředky a Polotovary a materiály. Také v komoditní struktuře dovozu nalezneme skupiny s nulovou účastí na importu do České republiky. Ve sledovaném roce měla nulové zastoupení SITC 3 znázorňující Minerální paliva, maziva, SITC 4 zahrnující Živočišné a rostlinné oleje a SITC 9 představující Komodity nezařaditelné. (viz tab. č. 18)

Tabulka 18 Komoditní struktura českého dovozu ze SAK v roce 2012

Dovážená položka	SITC	Hodnota (v tis. Kč)	Hodnota (v %)
Potraviny a živá zvířata	0	969	0,21
Nápoje a tabák	1	382	0,08
Suroviny nepoživatelné	2	62	0,01
Chemické výrobky	5	331 193	73,09
Polotovary a materiály	6	36 269	8,00
Stroje a dopravní prostředky	7	64 043	14,13
Průmyslové spotřební zboží	8	20 230	4,46

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]

První tři položky označující Potraviny a živá zvířata (SITC 0), Nápoje a tabák (SITC 1) a Suroviny nepoživatelné (SITC 2) se na hodnotě dovozu ze SAK podílí jen velmi nízkými čísly. Celkově představoval jejich podíl na celkovém dovozu z Království do České republiky v roce 2012 tři desetiny procenta. (viz příloha č. 4)

Naopak nejvýznamnější skupinu představuje SITC 5 obsahující Chemické výrobky. Ve sledovaném roce se SITC 5 podílela na výši celkového importu z Království do ČR 73,09 procenty. Největší zásluhu na tom měly plasty v prvotní formě s více než 88% podílem na celkové hodnotě SITC 5 a plastické hmoty v neprvotních formách. (viz příloha č. 4) Dle mého názoru představuje SITC 58 takto důležitou podsložku, protože není příliš náročná na zpracování. V celkové komoditní struktuře vývozu a dovozu do SAK jsme mohli vidět, že Saúdská Arábie se soustředí především na produkci surové ropy a na zpracování méně náročných komodit z této suroviny, zatímco suroviny potřebné ke zpracování náročnějších komodit jsou v surové podobě dováženy do jiných regionů a následně zpracované dováženy zpět do Království.

SITC 6 zahrnující Polotovary a materiály se na celkové hodnotě českého dovozu ze Saúdské Arábie v roce 2012 podílela 8 procenty. Významný podíl na těchto 8 procentech nesly zejména dvě podskupiny – kovové výrobky s téměř 37% tvorbou

na celkové výši hodnoty a textilní příze, tkaniny a tržní výrobky z nich vyráběné s více než 36 procenty. (viz příloha č. 4)

Stroje a dopravní prostředky obsažené v SITC 7 představují druhou nejvýznamnější položku dovozu. V roce 2012 tvořil podíl SITC 7 na celkovém importu do ČR ze SAK 14,13 %. Stejně jako u českého vývozu, rovněž u dovozu se nejvýrazněji podílel na celkové hodnotě této položky import kancelářských strojů a zařízení k automatickému zpracování dat, v tomto případě s 82% podílem. (viz příloha č. 4) Také zde si myslím, že dopomohl k růstu této hodnoty zejména technologický vývoj, protože se na této skupině SITC 75 podílí zejména zařízení k automatickému zpracování dat. Ovšem je na místě si povšimnout, že značnou část představuje také dovoz dílů k těmto strojům.⁵⁵

Poslední dováženou komoditní položku představuje SITC 8 sledující Průmyslové spotřební zboží. Podíl této skupiny v roce 2012 činil 4,46 % z celkové hodnoty dováženého zboží ze SAK do ČR. Velmi výrazný podíl na této procentní hodnotě měla podskupina prefabrikovaných budov, výrobků zdravotnických, instalačních tvořící necelých 72 % celkového podílu SITC 8. (viz příloha č. 4) Pokud se ale podíváme na trojmístné rozdělení zboží podle standardní mezinárodní klasifikace, zjistíme, že na rozdíl od českého vývozu, kde podstatnou část tvořily zdravotnické výrobky, se na českém dovozu podílely výhradně budovy prefabrikované.⁵⁶

Obrázek 8 Komoditní struktura českého dovozu ze SAK v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 22.3.2013]

⁵⁵ ČSÚ. Databáze zahraničního obchodu [online] [cit. 23.3.2013] Dostupné z WWW: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

⁵⁶ Tamtéž

2.4.3. Bilance vzájemné obchodní výměny

Pokud se podíváme na bilanci vzájemné obchodní výměny, zjistíme, že české vývozy dlouhodobě převyšují dovozy ze Saúdské Arábie do České republiky, tedy obchodní bilance mezi Českou republikou a Královstvím je dlouhodobě kladná. V tabulce č. 15 a 16 je znázorněn vývoj obchodní bilance mezi danými dvěma státy v rozmezí let 2001 a 2012. Z tabulky je jasné patrné, že až na drobná vychýlení, roste český vývoz a s ním také obchodní bilance poměrně konstattním tempem. Dovoz ze Saúdské Arábie je reprezentován podstatně nižšími hodnotami než český vývoz, ale také je reprezentován rostoucím trendem. Pokud se podíváme na obchodní bilanci jako celek, vidíme, že její hodnota se za poslední jedenáct let více než ztrojnásobila. Zatímco v roce 2001 činila bilance vzájemné obchodní výměny 2 032 732 tis. Kč, v roce 2012 již hodnota obchodní bilance dosáhla sumy 6 124 719 tis. Kč. (viz tab. č. 15 a 16)

Jak jsem již uvedla, obchodní bilance se vyznačuje dlouhodobým přebytkem a fakt, že Česká republika výrazně více vyváží do Saúdské Arábie než z tohoto regionu dováží se také významně promítá do obchodní bilance zpracované podle komoditní struktury. Pokud se podíváme do tabulky číslo 19, zjistíme, že jedinou položkou, která nevykazuje přebytek obchodní bilance je SITC 1 – Nápoje a tabák. Ovšem není to dáno tím, že by hodnoty dovozu této položky byly příliš vysoké (v roce 2012 činila hodnota obchodní bilance této skupiny -382 tis. Kč), ale faktem, že Česká republika Nápoje a tabák do Saúdské Arábie vůbec nevyváží. Naopak největší přebytky jsme v roce 2012 zaznamenali ve vzájemné výměně SITC 7, tedy Strojů a dopravních prostředků s hodnotou 4 340 197 tis. Kč. Dále v položce SITC 6 zahrnující Polotovary a materiály a v Průmyslovém spotřebním zboží obsaženém v SITC 8. Pro Českou republiku je významným odvětvím průmysl, zejména strojírenství a tento fakt se také potvrzuje v obchodní bilanci, kde se nejvýznamnější vyváženou položkou a zároveň položkou vykazující největší přebytek stala SITC 7 sledující Stroje a dopravní prostředky. Naopak český dovoz ze Saúdské Arábie je reprezentován největšími čísly v položce SITC 5, která zahrnuje Chemické výrobky. Tato skutečnost je také pochopitelná a je dána zejména velkými zásobami ropy v Saúdské Arábii a produkcí

výrobků z této suroviny. Ovšem, jak již bylo řečeno, Saúdská Arábie se soustřeďuje především na vývoz surové ropy a polotovary a hotové výrobky vyráběné z této suroviny se podílejí na celkovém vývozu z Království pouze přibližně jednou pětinou. Proto také dovoz chemických výrobků ze saúdského regionu nedosahuje až tak výrazných čísel, navíc chemický průmysl je poměrně významně zastoupen i v sekundárním sektoru České republiky.

Tabulka 19 Balance obchodní výměny mezi ČR a SAK v roce 2012

Položka	SITC	Hodnota (v tis. Kč)
Potraviny a živá zvířata	0	333 830
Nápoje a tabák	1	- 382
Suroviny nepoživatelné	2	31 776
Minerální paliva, maziva	3	26 889
Živočišné a rostlinné oleje	4	0
Chemické výrobky	5	96 465
Polotovary a materiály	6	893 603
Stroje a dopravní prostředky	7	4 340 197
Průmyslové spotřební zboží	8	402 341
Komodity nezařaditelné	9	0

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> [cit. 24.3.2013]

2.4.4. Firmy v minulosti činné na saúdsském trhu

Při zpracování těchto dvou následujících kapitol jsem vycházela zejména z údajů, které mi poskytly přední firmy působící na saúdsském trhu. V minulosti vykazoval statistický úřad údaje o firmách působících na cizích trzích a dával je k dispozici veřejnosti. Ovšem tak se již řadu let kvůli ochraně osobních údajů neděje a nemáme tedy možnost dohledat, jak se změnil pomyslný žebříček českých firem působících

na saúdském trhu. Z dřívějších údajů ale víme, že před rokem 1995 vyváželo výrobky na saúdský trh ve větších objemech více jak dvě desítky českých firem a zároveň tam již některé podniky měly založené své pobočky – např. České aerolinie a Tatra.⁵⁷ Ovšem mnoho těchto firem během předchozích dvou dekád zaniklo, jako např. Skloexport v Liberci, Textilana, jež rovněž sídlila v Liberci nebo Pražské čokoládovny. Některé se sloučily a vytvořily novou společnost – např. zlínský Barumtech nebo Optimit se sídlem v Odrách a Nová Huť v Ostravě a jiné se od saúdského trhu odvrátily a přestaly na něj dovážet, jako například pelhřimovský Agrostroj. Transportní manažer společnosti Agrostroj mě informoval, že do Saúdské Arábie již v současné době nevyvážejí a v nejbližší době není ani pravděpodobné, že by vývoz do tohoto regionu znovu obnovili.⁵⁸

Velkou neznámou je účast na saúdském trhu také pro společnost Strojimport a. s. Pan inženýr Miloš Rybníček, jenž má v této společnosti na starost vývoz na Blízký a Střední východ mi potvrdil, že Strojimport vyvážel až do roku 2000 na saúdský trh horizontální konveční soustruhy. Mimo ně vyvezl také z TOS Vandsdorf jednu vodorovnou vyvrtávačku, z Kovosvit a. s. jednu radiální vrtačku a několik ručních plechotvářecích strojů. Obchod v tomto případě byl realizován buď přes Sýrii nebo přímo se saúdským zástupcem. V některých případech bylo také využito neznalosti zákazníků, kdy výrobky byly nabídnuty afiliaci v SRN a odtud prodány saúdským zákazníkům, kteří se domnívali, že se jedná o originální německé zboží.⁵⁹

Z této podkapitoly tak vyplývá hned několik závěrů. Předně je vidět, že řada poměrně známých podniků zejména produkujících textil, sklo a porcelán navzdory poměrně velkým vývozům a oblíbenosti v Saúdské Arábii zanikla. Domnívám se, že je to poměrně značná ztráta pro český vývoz, protože jak je známo, saúdové jsou poměrně majetní a rádi si „potrpí na hezké věci“. Dále je vidět, že saúdové slyší na zvukná jména a raději se soustředí na import zboží ze zemí, se kterými mají v dané oblasti již zkušenosti. Tady bych tedy viděla, že se české firmy mohou uplatnit jako subdodavatelé tradičním zemím a jejich firmám.

⁵⁷ MANIŠ, J. Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. s. 53-54

⁵⁸ HNÁT, V. Emailová komunikace ze dne 28.3.2013

⁵⁹ RYBNÍČEK, M. Emailová komunikace ze dne 28.3.2013

2.4.5. Firmy v současnosti působící na saúdkém trhu

Podle informací poskytnutých statistickým úřadem nemohou být již v současnosti zveřejňovány konkrétní názvy firem působících na určitém trhu. Jediné dostupné informace týkající se firem v současné době vyvážejících do Saúdské Arábie mi poskytl pouze Ing. Jiří Rak z Ministerstva průmyslu a obchodu. Podle těchto údajů patří v současné době mezi nejvýznamnější firmy vyvážející do Saúdské Arábie Škoda Auto, Vítkovice Group, ABB, Barum Continental a Austin Powder.⁶⁰

Zatímco první jmenovaná firma (Škoda Auto) je velmi dobře známým výrobcem a vývozcem automobilů, zbylé čtyři firmy již v takovém povědomí nemáme. Je to zejména proto, že většinou vyváží přístroje, které obyčejný člověk k běžnému životu nepotřebuje nebo si jejich potřebnost ani neuvědomuje. Vítkovice Machinery Group, která na saúdkém trhu působí již od roku 1997, do tohoto regionu vyváží poměrně pestrou škálu výrobků, zařízení a náhradních dílů využívaných v chemickém, petrochemickém, těžebním či energetickém průmyslu. Opět se zde tedy potvrzuje skutečnost, že české firmy mají velký potenciál ve strojírenském průmyslu. Což mi potvrdil i obchodní zástupce Vítkovice Machinery Group pan Ing. Lukáš Ryška, který rovněž uvedl, že důležitou roli v prosazení se na tomto trhu hraje historie a světové reference dané firmy. To také je podle jeho slov jednou z příčin úspěšného působení jejich společnosti na saúdkém trhu. Pokud se podíváme na hodnotový objem vývozu do tohoto regionu, zjistíme, že se jedná o vývoz zboží v hodnotě stovek tisíc až milionů Kč, ovšem tato suma stále roste.⁶¹ Dle mého názoru je společnost Vítkovice Machinery Group významnou firmou, která bude hrát důležitou roli v tomto regionu také v budoucnosti. Jelikož je společnost na trhu již dobře známá, může se ucházet o zakázky týkající se modernizace průmyslu v SAK a také může obstát v oblasti rozvodu ropy a zemního plynu a rovněž využít nové strategie, kterou koncem února

⁶⁰ RAK, J. Elektronická a telefonická komunikace ze dne 11.3.2013

⁶¹ RYŠKA, L. Elektronická komunikace ze dne 11.3.2013 – 5.4.2013

tohoto roku nastínil král Abdullah a podle níž se země chystá zaměřit na rozvoj obnovitelné energie.⁶²

Další významnou firmou vyvážející do Saúdské Arábie je česká ABB vyrábějící technologie pro energetiku a automatizaci. V rámci této společnosti jsem komunikovala s prodejním manažerem Lubomírem Dušilem. Podle jeho slov se největší měrou na vývozu na saúdský trh (cca 80 %) podílí vývoz přístrojových transformátorů využívaných v ropných rafineriích, elektrárnách, ale také například v nákupních centrech. Tato společnost začala vyvážet do Saúdské Arábie po roce 1995 a její export do tohoto regionu stále narůstá a rovněž do budoucna se počítá se zintenzivněním vzájemné spolupráce. Příčinu, proč je tento trh pro českou ABB tak oblíbený, vidí pan Dušil především v ohromných investicích, které vláda vkládá do rozvojových programů na výstavbu a modernizaci. Navíc tento region není postižen krizí a také do budoucna jsou plánovány významné investice do rozvojových programů. Úspěšnost této firmy v Saúdské Arábii je podobně jako u Vítkovice Machinery Group podmíněna dobrým jménem nejen české ABB, ale celé skupiny společností ABB na saúdském trhu. Dalším faktorem je také kvalita výrobků, které si saúdstí investoři velice cení. Cekově vyváží česká ABB do regionu zboží v hodnotě do 100 mil. Kč.⁶³ Tato společnost zajišťuje také v Království rozvodnu pro dodávání energie do odsolovacích zařízení. Saúdská Arábie je největším producentem odsolené vody na světě. V současné době se ABB podílí na výstavbě nového odsolovacího zařízení, které má být uvedeno do provozu v roce 2014. Pokud tato spolupráce bude úspěšná, otevře se tak pro společnost řada příležitostí a nabídek k budoucí spolupráci na saúdském trhu.

Předposledním významným vývozcem exportujícím do Saúdské Arábie je Barum Continental vyrábějící pneumatiky. Pokud si tento podnik dokáže získat na saúdském trhu odběratele, myslím si, že by se mohl stát významným vývozcem na tamější trh. Důvodem je, že existuje mnoho firem vyvážejících automobily do saúského regionu, ale na jednotlivé díly a součástky se soustřeďuje jen zlomek podniků. Poslední

⁶² PRESSEXRESS. SA stanoví program pro využití obnovitelných zdrojů energie [online] [cit. 28.3.2013] Dostupné z WWW: <http://www.pressexpress.eu/2013/02/24/saudska-arabie-stanovi-program-pro-vyuziti-obnovitelnych-zdroju-energie/59504>

⁶³ DUŠIL, L. Emailová komunikace z 11.3.2013 – 2.4.2013

zmíněná firma Austin Powder se specializuje na výrobu rozbušek. V průmyslu se rozbušky používají zejména pro ražbu tunelů či pro odstřely v dolech a lomech. Tady vidím opět souvislost s dolováním ropy, ovšem zůstává otázkou kolik je této komodity potřeba a zda se vyplatí z dlouhodobého hlediska právě rozbušky vyvážet, když produkce ropy bude postupně klesat. V prvních letech, kdy bude docházet k postupnému vyčerpání suroviny, se určitě zvýší úsilí v hledání nových ložisek a v tomto období nejspíše poptávka po této komoditě poroste, ovšem z dlouhodobého hlediska bych firmě nejspíše doporučila diverzifikovat výrobu či se v budoucnu zaměřit na jiné trhy, u kterých nedochází k tak rychlému čerpání suroviny nebo využít produkty při těžbě jiných surovin.

Významnou firmou vyvážející na saúdský trh nejen v minulosti je také firma Tatra, která v roce 2012 získala kontrakt na export nákladních vozů do tamějšího regionu. Do Království by podle této zakázky měla dodávat vozy, které jsou součástí výzbroje české armády. Tato dohoda také obsahuje jednání o zřízení provozovny v Saúdské Arábii, odkud by se vozy vyvážely do okolních států.⁶⁴

Podnikem známým na saúdském trhu již od 90. let je také pražská společnost Laktos. Podle ředitele divize zahraničního obchodu této společnosti, začal podnik vyvážet produkty na tento trh ve větších objemech okolo roku 1998. Od tohoto roku byla do Saúdské Arábie vyvážena řada produktů, např. máslo a různé druhy sýrů. Ovšem se vstupem do EU přišla řada problémů, které se na vývozu podepsaly. Došlo k nárůstu administrativy a dotace, které byly do roku 2004 poskytovány obecně na vývoz, byly do roku 2008 poskytovány pouze v rámci Evropské Unie. To se promítlo na výrazně na ceně výrobků, kdy vlastně firma nakupovala za 100 %, ale prodávala za 80 %. Tento rozdíl poté kryla EU, ovšem podnik si o něj musel zažádat a projít velkou administrativní zátěží. V roce 2008 byla tato překážka odstraněna, ovšem dle slov ředitele devize zahraničního obchodu není Evropská unie konkurenceschopná a proto přestala být většina druhů zboží vyráběna. V současné době tak Laktos vyváží na saúdský trh pouze jediný produkt – bílý sýr ve slaném nálevu AKAWI, kterého ročně vyveze do tohoto regionu přibližně 450 milionů tun.

⁶⁴ ZPRÁVY.ROZHLAS.CZ. Tatra Kopřivnice hledá nové trhy [online] [cit. 28.3.2013] Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/tatra-koprivnice-hleda-nove-trhy-chysta-kontrakt-v-saudske-arabii--1128015

Úspěch tohoto produktu na sledovaném trhu je dle jeho slov dán zejména tradicí, se kterou je výrobek u nás vyráběn. Tento sýr se celkově vyrábí v 7 zemích světa, ovšem v České republice dosahuje produkt nejvyšší kvality, proto je také v Saúdské Arábii tak žádaný. Samotný obchod potom probíhá výhradně s konečným odběratelem, protože česká firma je již na trhu dobře známá a uznávaná. Nově se tak domlouvá pouze cena a platební podmínky.⁶⁵

Znovu zahájena byla také v roce 2010 výroba a posléze vývoz do SAK firmou Crystalex. Zatím ale, jak mě informoval prodejní manažer Milan Chládek, vývoz probíhá v malých objemech. V roce 2011 činil export do Saúdské Arábie 4 mil. Kč a v roce 2012 se pohyboval jen okolo hodnoty 1 mil. Kč. Ovšem společnost očekává, že by se tyto objemy mohly v příštích letech zvýšit. Hlavním vyváženým zbožím do tohoto regionu je zejména hladké sklo, kalíšky a odlivky.⁶⁶ Jako důvod, proč jsou nyní objemy tak nízké spatřuji fakt, že na trhu působí již některé další firmy, které se snažily vyplnit po Crystalex místo – např. firma Pronto z Libanonu.

2.4.6. Perspektivní obory českého vývozu

Z předchozích stránek vyplývá, že perspektivních oborů pro české vývozce je napříč celou ekonomikou hned několik. V mnoha oborech české firmy již působí a další českí exportéři tak mohou těžit z dobré pověsti těchto firem na saúdském trhu. Dle mého názoru se mohou české firmy uplatnit v zemědělském, průmyslovém sektoru (zejména ve strojírenství) a ve zdravotnictví.

Jak již bylo zmíněno, saúdské zemědělství je značně determinováno nepříznivými klimatickými podmínkami. V posledních letech sice dosáhlo samostatnosti v produkci některých plodin a výrobků, přesto se ale musí řada výrobků stále dovážet. Saúdská Arábie např. dosáhla samostatnosti v produkci mléka, ovšem pokud se podíváme na skupinu SITC 0, zjistíme, že stále dováží velká množství mléčných surovin. V současné době působí na tomto trhu poměrně významně společnost Laktos, bohužel

⁶⁵ BOXAN, M. Emailová a telefonická komunikace z 28. a 29.3.2013

⁶⁶ CHLÁDEK, M. Emailová komunikace z 28. a 29.3.2013

některé firmy zpracovávající mléko v důsledku vstupu do EU a zpřísnění podmínek zanikly. Přesto si myslím, že by bylo dobré navázat na tuto tradici, dokud je ještě na saúnském trhu povědomí o českých výrobcích. Zároveň zde můžeme těžit zejména z dobrého jména firmy Laktos. Druhou významnou zemědělskou položkou vyváženou do Saúnské Arábie je cukr. Pokud se podíváme do minulosti, zjistíme, že Česká republika byla dříve velmi bohatá na cukrovary a jejich výrobky se vyvážely do celého světa. Také dnes činí cukr a výrobky z něj zpracovávané a med poměrně významnou položku českého exportu. Navíc jsou české firmy na saúnském trhu dobře známé, proto si myslím, že pokud bychom byli schopni vyvážet větší množství této komodity, na saúnském trhu by se pro ně snadno našel odbyt.

Česká republika má obecně silné zastoupení v průmyslu. Zejména strojný průmysl je důležitým odvětvím a proto také SITC 7 – Stroje a dopravní prostředky představují významnou položku českého exportu do Saúnské Arábie. Důležité jsou v tomto případě zejména vývozy automobilů, různých zařízení a strojů využívaných k těžbě a rozvodu ropy a zařízení generují elektrickou energii. Pokud se podíváme na automobilový průmysl, zjistíme, že v tomto sektoru již působí na saúnském trhu řada zahraničních firem, proto si myslím, že je spíše lepší orientovat se na vývoz náhradních dílů či pneumatik, kde již tolik firem zastoupení nemá nebo na export nákladních vozů a automobilů k přepravě surovin. V tomto ohledu se velice daří zejména firmě Tatra a tak můžeme v tomto odvětví těžit ze známosti této značky. Pokud se podíváme na stroje využívané v průmyslu a celkově na ropný průmysl, myslím, že tady mají české firmy značný potenciál. V Saúnské Arábii se postupně začínají využívat nové metody těžby ropy a řada českých firem se zde může uplatnit jak v dodávkách techniky pro vrty, tak rozvodů suroviny či strojů přímo určených k těžení. Pravdou ale zůstává, že také v tomto sektoru působí již řada zahraničních firem, proto se české firmy mohou spíše uplatnit jako subdodavatelé velkých firem působících v tomto regionu. Poslední důležitou oblastí jsou také investice do obnovitelných zdrojů, na které se chce Saúnská Arábie v budoucnu soustředit. Také v této oblasti je zdatná řada českých firem, například Vítkovice Group působící na saúnském trhu. Na toto odvětví by se měly dle mého názoru české firmy obzvláště zaměřit, protože jak budou klesat zásoby ropy, bude růst poptávka po obnovitelných

zdrojích energie a pokud se české firmy již v začátku na trhu dobře uplatní, budou moci ze svých pozic v budoucnu profitovat.

Mezi významná česká průmyslová odvětví zejména v minulosti patřil také vývoz textilu, skla a porcelánu. Ovšem po privatizaci začala řada těchto podniků mít problémy a mnoho jich zaniklo. Jiné započaly mít interní problémy a přestaly se soustředit na vzdálené trhy. Myslím si, že je obecně škoda, že k tomuto došlo a stálo by za pokus výrobu a vývoz do tohoto regionu obnovit. České sklo a porcelán byly ve světě známé svou tradicí i kvalitou a byly velmi poptávané. V současnosti sice již na saúdském trhu působí jiné firmy, ovšem nedisponují takovou kvalitou, jakou byly známé české výrobky, proto si myslím, že české zboží by zde našlo opět své uplatnění.

Poslední oblast, kde by se mohli čeští exportéři prosadit představuje zdravotnický sektor. Tento fakt souvisí s rozvojovým plánem stanoveným saúdskou vládou. Neočekávám, že by se čeští výrobci mohli prosadit přímo ve farmaceutickém průmyslu, tedy v dovozu léků a vitamínů, protože v této oblasti již působí řada zahraničních firem. Ovšem s tímto rozvojovým plánem souvisí také výstavba nemocnic, do kterých je potřeba pořídit nová zařízení, zavést elektřinu, kanalizaci, rozvody vody a řadu dalších, na první pohled snadno opomenutelných, záležitostí. A právě v této oblasti by se mohly české firmy dokázat prosadit.

Osobně si myslím, že saúdský trh je pro české firmy poměrně atraktivní. Určitou bariéru představuje velká vzdálenost mezi naším a saúdským regionem a také potřeba využití služeb důvěryhodného prostředníka, zejména při prvních obchodních jednání. Ovšem pokud saúdské klienty oslovíme a staneme se jejich partnery, můžeme se těšit z dlouhodobé a oboustranně prospěšné spolupráce.

ZÁVĚR

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo na základě vyhodnocení komoditní struktury saúdského dovozu a plánů saúdského rozvoje, analyzovat současnou poptávku na saúdském trhu. Na tyto informace jsem poté navázala analýzou českého vývozu do Saúdské Arábie, kde jsem podrobně rozčlenila jednotlivé vyvážené skupiny do tohoto regionu podle Standardní mezinárodní klasifikace zboží. Tyto údaje, stejně jako informace od firem působících na saúdském trhu a fakta z blízké historie zahraničního obchodu obou regionů, jsem využila k vyhodnocení perspektivních oborů pro české vývozce.

Během zpracovávání mé bakalářské práce jsem se potýkala zejména se dvěma významnými problémy. První spočíval v nedostatku aktuálních informací týkajících se komoditní struktury saúdského vývozu a dovozu. Tento problém jsem vyřešila tak, že jsem se podívala do minulých let, jakým způsobem se v minulosti struktura měnila a poté, co jsem zjistila, že struktura vývozu i dovozu zůstává téměř totožná i co se týče procentního podílu jednotlivých komoditních skupin, a pouze docházelo k hodnotovému nárůstu, jsem se rozhodla použít tyto starší statistiky z roku 2009, kdy jsem pouze vynechala údaje týkající se hodnoty vyváženého a dováženého zboží. Dalším problémem bylo nalézt ucelené informace o českých firmách v současnosti či v minulosti působících na saúdském trhu. Na statistickém úřadě i velvyslanectví mi tyto údaje kvůli ochraně osobních dat odmítli poskytnout. Základní údaje mi poskytl pouze Ing. Jiří Rak z Ministerstva průmyslu a obchodu. Proto jsem k vyhledání těchto firem použila knihu Ing. Maníše o SAK, který v ní uveřejnil seznam firem působících na tamějším trhu v roce 1995. Tyto údaje jsem poté ověřovala přímo u daných firem a zjišťovala, které firmy již na trhu nepůsobí a proč, a které naopak na trhu setrvaly. Zajímavé bylo také porovnávat důvody, proč již dané firmy na trhu nepůsobí.

Prvním bodem mé bakalářské práce bylo porovnat strukturu ekonomik šesti států Perského zálivu, kde jsem poukázala na společné jevy těchto ekonomik. Zemědělství členských zemí je limitováno nepříznivými klimatickými podmínkami a netvoří významné odvětví v ekonomice těchto států, naopak většina produktů musí být dovážena. Nejvýznamnějším sektorem, ze kterého plynou státům největší příjmy je

sekundární sektor, který je vázán zejména na těžbu ropy. V posledních letech jsme také svědky nárůstu významu terciálního sektoru.

V další části své práce jsem již věnovala pozornost výhradně postavení Saúdské Arábie v zahraničním obchodě a zejména jejím obchodním vztahům s Českou republikou. Saúdská Arábie představuje největší zemi v tomto regionu s největší produkcí ropy na světě. Saúdská vláda si ale uvědomuje závislost země na ropném průmyslu a také fakt, že tato surovina není nevyčerpatelná, a proto se rozhodla využít příjmy z ropy k transformaci ekonomiky. Za tímto účelem jsou od roku 1970 stanovovány plány rozvoje. Ovšem je potřeba podotknout, že ačkoliv došlo k modernizaci infrastruktury a dalších oblastí ekonomiky, stále převládá závislost na ropném průmyslu. Z komoditní struktury vývozu Saúdské Arábie je patrné, že SITC 3, tedy Minerální paliva a maziva představuje stěžejní položku saúdského vývozu (v roce 2009 představovala téměř 85 % z celkového vývozu SAK). Naproti tomu dováženy jsou ve velkých objemech téměř všechny položky členěné podle Standardní mezinárodní klasifikace zboží (obchodní bilance Saúdské Arábie se vyznačuje přebytky pouze dvou skupin – SITC 3 a SITC 5).

Saúdská poptávka na trhu je limitována několika faktory. Velkou roli hraje samozřejmě islám a tradiční postavení žen. Dále je poptávka ovlivněna rozvojovými programy, v tomto období zaměřenými na rozvoj zdravotnictví. Důležitý jevem, který dle mého názoru bude mít na saúdskou poptávku vliv je také rozvoj elektrotechnického průmyslu, což se projevilo ve vystřídání USA Čínou, na postu zemí s největší hodnotou dovozu do saúdského regionu a také ve struktuře komodit, které Čína na tento trh dováží.

Česká republika je země s významnou průmyslovou základnou. Důležité odvětví představuje především strojírenský průmysl, což se také projevuje v komoditní struktuře českého vývozu do Saúdské Arábie. Perspektivními obory založenými na průmyslové výrobě by tak dle mého názoru v budoucnu mohly být zejména vývoz náhradních dílů do aut, pneumatik a nákladních automobilů (nikoliv osobních – v této oblasti již působí řada zahraničních firem). Dále vývoz techniky pro těžbu a rozvody ropy (souvisí s využíváním nových metod těžby). České firmy by se také mohly

uplatnit při výrobě a instalaci obnovitelných zdrojů. A jelikož zde již také řada českých společností působí (např. Vítkovice Group), mohou zde ostatní české podniky těžit z dobrého jména těchto firem. V zemědělství by se Česká republika mohla uplatnit jako významný dovozce mléčných výrobků (dnes na saúnském trhu úspěšně působí např. společnost Laktos) a cukru a výrobků z něj zpracovávaných. Ovšem tady bych firmám doporučila soustředit se na vývoz specifický produktů, jako například společnost Laktos, kde dovozcům nejde o cenu, ale zejména kvalitu. Velký potenciál vidím také v rozvojovém programu zaměřeném na zlepšení zdravotnictví. Zde se mohou české firmy prosadit jako dovozci nemocničního zařízení, ale také při zavádění elektřiny, vody a kanalizací do nově stavěných nemocničních budov. Jako velkou ztrátu českého průmyslu vidím zrušení řady procelánek, textilek a skláren. Tyto české produkty byly v SAK známé svou tradicí a kvalitou a byly velmi poptávané.

Celkově je z práce patrné, že vývoj českého vývozu do Saúnské Arábie nepříznivě ovlivnila privatizace v 90. letech a posléze vstup do Evropské unie. Dle mého názoru jsme na vstup nebyly připraveni a naše výrobky (především potraviny) přestaly být konkurenceschopné. Náš vývoz je nyní tedy zejména determinován kvalitou a tradicí, kdy od nás Saúnská Arábie nakupuje především tradiční zboží, které v tak vysoké kvalitě nedokáže jinde získat. Stále častěji se také objevuje trend vyvážet zboží přes jinou členskou zemi Evropské unie (např. Německo), která posléze zboží vyveze do Království.

SEZNAM LITERATURY

Tištěná literatura

- [1] CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy EU*. Praha: C. H. Beck, 2003. 709 s. ISBN 80-7179-804-5.
- [2] MANIŠ, J. *Království Saúdské Arábie. Teritoriální informace pro exportéry a investory*. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. 74 s.
- [3] MANIŠ, J. *Kuvajt. Teritoriální informace pro exportéry a investory*. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1996. 100 s.
- [4] MANIŠ, J. *Spojené arabské emiráty. Teritoriální informace pro exportéry a investory*. Praha: Centrum vnějších ekonomických vztahů, 1997. 79 s.
- [5] MINISTRY OF CULTURE & INFORMATION. *Kingdom of Saudi Arabia. Modernization and Development*. Riyadh: Arab Printing Press, 2002. 158 s. ISBN 9960-43-019-7.
- [6] READER'S DIGEST VÝBĚR. *Ilustrovaný atlas světa pro nové století*. Praha: Reader's Digest výběr, s. r. o., 324 s. ISBN 80-86196-32-1.
- [7] ZAMYKALOVÁ, M. *Mezinárodní obchodní jednání a protokol*. Praha: Professional Publishing, 2003. 171 s. ISBN 80-86419-28-2.

Elektronické zdroje

- [1] BAHRAIN INTERNATIONAL EGOVERNMENT FORUM 2013. *About Bahrain* [online]. Bahrain: Bahrain international eGovernment Forum, 2013 [cit. 1.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.egovforum.bh/about-bahrain.php?emailerr>

- [2] BBC NEWS. *Dubai's debt crisis: One year on*. [online]. UK: BBC, 2010 [cit. 15.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/business-11837714>
- [3] BUSINESSWEEK. *Saudi Arabia*. [online]. USA: The McGraw-Hill Companies, Inc, 2007 [cit. 8.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.businessweek.com/adsections/2007/pdf/09172007_Saudi.pdf
- [4] CENTRAL DEPARTMENT OF STATISTICS & INFORMATION. *Exports 2011* [online]. Kingdom of Saudi Arabia: CDSI, 2013 [cit. 18.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=222&Itemid=153
- [5] CENTRAL DEPARTMENT OF STATISTICS & INFORMATION. *Imports 2011* [online]. Kingdom of Saudi Arabia: CDSI, 2013 [cit. 18.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=224&Itemid=153
- [6] CENTRAL DEPARTMENT OF STATISTICS & INFORMATION. *Exports 2009* [online]. Kingdom of Saudi Arabia: CDSI, 2013 [cit. 18.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.cdsi.gov.sa/english/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113
- [7] CENTRAL DEPARTMENT OF STATISTICS & INFORMATION. *Imports 2009* [online]. Kingdom of Saudi Arabia: CDSI, 2013 [cit. 18.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.cdsi.gov.sa/english/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=126&Itemid=113

- [8] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ae.html>
- [9] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ba.html>
- [10] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ku.html>
- [11] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mu.html>
- [12] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/qa.html>
- [13] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *The World Factbook* [online]. USA: Central intelligence agency, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>
- [14] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Databáze zahraničního obchodu* [online]. ČR: Český statistický úřad, 2013 [cit. 23.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- [15] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. Vývoz, dovoz a bilance zboží podle zemí* [online]. ČR: Český statistický úřad, 2013 [cit. 22.3.2013]. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?&cislotab=VZO0010UU&kapitola_id=27&str=tabdetail.jsp&voa=tabulka

- [16] EMBASSY OF THE UNITED ARAB EMIRATES. *UAE Economy* [online]. USA: Embassy of the United Arab Emirates, 2009 [cit. 12.4.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.uae-embassy.org/uae/economy>
- [17] FORECASTCHART.COM. *U.S. Dollar Currency Exchange Rate* [online]. USA: Signal Trend Inc., 2008 – 2012 [cit. 15.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.forecast-chart.com/usd-trade-weighted.html>
- [18] GLOBAL POLITICS. *Rada pro spolupráci zemí v oblasti Perského Zálivu* [online]. ČR: Globalpolitics, 2003 [cit. 23.2.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/gcc>
- [19] INTERNATIONAL MONETARY FUND. *Data and Statistics* [online]. USA: IMF, 2012 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/data.htm>
- [20] KINGDOM OF BAHRAIN. *General overview* [online]. Bahrain: Kingdom of Bahrain. eGovernment portal, 2013 [cit. 1.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.bahrain.bh/wps/portal>
- [21] KINGDOM OF BAHRAIN. *Industry in Bahrain* [online]. Bahrain: Kingdom of Bahrain. eGovernment portal, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.bahrain.bh/>
- [22] KUWAIT CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY. *Kuwait Economy* [online]. Kuwait: KCCI, 2013 [cit. 11.4.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.kuwaitchamber.org.kw/echamber/website/index.jsp#:searchListReport@5>

- [23] KUWAIT GOVERNMENT ONLINE. *Population of Kuwait*. [online]. Kuwait: Kuwait government online, 2012 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.e.gov.kw/sites/kgoenglish/portal/Pages/Visitors/AboutKuwait/KuwaitAtaGlance_Population.aspx
- [24] LIDOVKY.CZ. *Cenzura katalogu: Ikea odstranila ženy ve verzi pro Saúdskou Arábii* [online]. Praha: MAFRA, a. s., 2012 [cit. 29.3.2012]. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/ikea-odstranila-fotky-zen-0yh-/zpravy-svet.aspx?c=A121001_210116_ln_zahranici_Pta
- [25] LISTY CUKROVARNICKÉ A ŘEPAŘSKÉ. *České cukrovarnictví po refoormě Společné organizace trhů s cukrem v EU* [online]. ČR: Cukrovary a lihovary TTD, a. s., 2010 [cit. 23.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.cukr-listy.cz/on_line/2010/PDF/124-127.PDF
- [26] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Bahrajn. Ekonomická charakteristika země* [online]. Česká republika: MZV ČR, 2012 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/bahrajn/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html#_ftn1
- [27] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Saúdská Arábie. Ekonomická charakteristika země* [online]. Česká republika: MZV ČR, 2012 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html#_ftnref6
- [28] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Saúdská Arábie. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. Česká republika: MZV ČR, 2012 [cit. 16.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/saudska_arabie/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html

- [29] MINISTRY OF INFORMATION SULTANATE OF OMAN. *Geography* [online]. Oman: Ministry of information Sultanate of Oman, 2002 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.omanet.om/english/geo/geog.asp>
- [30] POTRAVINOVÁ KOMORA ČR. *Oborová příručka* [online]. ČR: Potravinářská komora ČR, 2009 [cit. 23.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://foodnet.cz/slozka/?jmeno=OP+MI%C3%A9k%C3%A1renstv%C3%AD+&id=1038>
- [31] PRESSEEXPRESS.EU. *SA stanoví program pro využití obnovitelných zdrojů energie* [online]. ČR: PressExpress, 2013 [cit. 28.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.presseexpress.eu/2013/02/24/saudska-arabie-stanovi-program-pro-vyuziti-obnovitelných-zdroju-energie/59504>
- [32] QATAR CHAMBER. *Qatar At Glance* [online]. Qatar: Qatar chamber, 2012-2013 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.qatarchamber.com/about-qatar-2/qatar-at-glance/#.UTHWGTc-c4>
- [33] ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. *About Saudi Arabia. Water Resources* [online]. USA: Information office of the Royal Embassy of Saudi Arabia, 2013 [cit. 12.4.2013]. Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/about/country-information/agriculture_water/Water_Resources.aspx
- [34] ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. *Country information* [online]. USA: Information office of the Royal Embassy of Saudi Arabia, 2013 [cit. 24.2.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.saudiembassy.net/about/country-information/default.aspx>

- [35] ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. *Development plans* [online]. Washington, DC: Information office of the Royal Embassy of Saudi Arabia, 2013 [cit. 7.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/about/country-information/economy_global_trade/development_plans.aspx
- [36] ROYAL EMBASSY OF SAUDI ARABIA. *Ninth development plan* [online]. Washington, DC: Information office of the Royal Embassy of Saudi Arabia, 2010 [cit. 21.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.saudiembassy.net/latest_news/news08091005.aspx
- [37] SAMBA FINANCIAL GROUP. *Inflation in Saudi Arabia: Drivers, Trends and Outlook* [online]. Saudi Arabia: Samba Financial Group, 2010 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.samba.com/GblDocs/Inflation_in_Saudi_Arabia_Eng.pdf
- [38] SAUDI ARABIAN MONETARY AGENCY. *Economic reports and Bulletins* [online]. Saudi Arabia: SAMA, 2013 [cit. 7.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.sama.gov.sa/SITES/SAMAEN/REPORTSSTATISTICS/Pages/Home.aspx>
- [39] SAUDI GAZETTE. *Saudi banks post profits in Q1* [online]. Saudi Arabia: Saudi Gazette, 2013 [cit. 11.4.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.saudigazette.com.sa/index.cfm?method=home.regcon&contentid=20130411160918>
- [40] THE COOPERATION COUNCIL FOR THE ARAB STATES OF THE GULF. *Countries name* [online]. Arab states: Cooperation Council for the Arab States of the Gulf, 2012 [cit. 23.2.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.gcc-sg.org/eng/indexc64c.html?action=GCC>

- [41] THE COOPERATION COUNCIL FOT THE ARAB STATES OF THE GULF. *Secretariat general* [online]. Arab states: Cooperation Council for the Arab States of the Gulf, 2012 [cit. 23.2.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.gcc-sg.org/eng/index.html>
- [42] THE COOPERATION COUNCIL FOR THE ARAB STATES OF THE GULF. *Foundations and objectives* [online]. Arab states: Cooperation Council for the Arab States of the Gulf, 2012 [cit. 23.2.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.gcc-sg.org/eng/index895b.html?action=Sec-Show&ID=3>
- [43] THE MONEY CONVERTER. *Convert United States Dollar to Saudi Riyal* [online]. USA: The Monetary Converter, 2013 [cit. 12.4.2013]. Dostupné z WWW: <http://themoneyconverter.com/USD/SAR.aspx>
- [44] THE WORLD BANK. *World DataBank* [online]. USA: The World Bank Group, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/data/views/reports/tableview.aspx>
- [45] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Petroleum & other liquids* [online]. USA: U.S. Department of Energy, 2013 [cit. 15.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=pet&s=rclcl1&f=a>
- [46] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Top oil world producers, 2011* [online]. USA: U.S. Department of Energy, 2013 [cit. 15.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.eia.gov/countries/index.cfm>
- [47] UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT. *Unctadstat* [online]. USA: United nations UNCTAD, 2013 [cit. 2.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=95>

- [48] VÍTKOVICE MACHINERY GROUP. *Hromadné produkty* [online]. ČR: VÍTKOVICE, a. s., 2009 [cit. 28.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://www.vitkovice.cz/9/cs/node/128>
- [49] WORLD DATA BANK. *World development indicators (WDI)* [online]. USA: World data bank, 2013 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do>
- [50] WORLD TRADE ORGANIZATION. *Trade policy review. Report by the Kingdom of Saudi Arabia* [online]. Geneva: World Trade Organization, 2011 [cit. 14.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/g256_e.doc
- [51] ZPRÁVY.ROZHLAS.CZ. *Tatra Kopřivnice hledá nové trhy. Chystá kontrakt v Saúdské Arábii* [online]. ČR: Český rozhlas, 2012 [cit. 28.3.2013]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/tatra-koprivnice-hleda-nove-trhy-chysta-kontrakt-v-saudske-arabii--1128015

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1 Státy Perského zálivu	3
Obrázek 2 Vývoj cen surové ropy v letech 2000 - 2011	17
Obrázek 3 Vývoj směnitelnosti amerického dolaru mezi roky 2001 - 2011	18
Obrázek 4 Komoditní struktura saúdského vývozu v roce 2009	29
Obrázek 5 Komoditní struktura saúdského dovozu v roce 2009	32
Obrázek 6 Export podle povahy zboží v roce 2009	34
Obrázek 7 Komoditní struktura českého vývozu do SAK v roce 2012	45
Obrázek 8 Komoditní struktura českého dovozu ze SAK v roce 2012	47

Seznam tabulek

Tabulka 1 HDP/ob. dle PPP (v USD/ob.)	15
Tabulka 2 Růst HDP (roční v %)	16
Tabulka 3 Inflace, průměrné spotřebitelské ceny v letech 2000 - 2009 (změna v %). 18	
Tabulka 4 Inflace, průměrné spotřebitelské ceny v letech 2010 - 2015 (změna v %). 19	
Tabulka 5 Míra nezaměstnanosti (v % z celkové pracovní síly)	20
Tabulka 6 Komoditní struktura saúdského vývozu v roce 2009	27
Tabulka 7 Komoditní struktura saúdského dovozu v roce 2009	30
Tabulka 8 Obchodní bilance Saúdské Arábie v letech 2000 - 2006 (v mil. součas. USD)	33
Tabulka 9 Obchodní bilance Saúdské Arábie v letech 2007 - 2011 (v mil. USD)	33
Tabulka 10 Obchodní bilance SAK dle komoditní struktury v roce 2009	35
Tabulka 11 Nejdůležitější země podle vývozu ze SAK v roce 2011	36
Tabulka 12 Nejdůležitější země podle hodnoty dovozu do SAK v roce 2011	37
Tabulka 13 Top 5 zemí podle kladné obchodní bilance v roce 2011	38
Tabulka 14 Top 5 zemí podle záporné obchodní bilance v roce 2011	39
Tabulka 15 Zahraniční obchod mezi ČR a SAK v letech 2001 - 2006 (v tis. Kč)	41
Tabulka 16 Zahraniční obchod mezi ČR a SAK v letech 2007 - 2012 (v tis. Kč)	41
Tabulka 17 Komoditní struktura českého vývozu do SAK v roce 2012	42

Tabulka 18 Komoditní struktura českého dovozu ze SAK v roce 2012.....	46
Tabulka 19 Bilance obchodní výměny mezi ČR a SAK v roce 2012.....	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 podrobná komoditní struktura saúdského vývozu v r. 2009 (podle SITC 2)

Příloha 2 Podrobná komoditní struktura saúdského dovozu v r. 2009 (podle SITC 2)

Příloha 3 Struktura komoditního vývozu z ČR do SAK v r. 2012 (podle SITC 2)

Příloha 4 Struktura komoditního dovozu ze SAK do ČR v r. 2012 (podle SITC 2)

PŘÍLOHY

Příloha 1 podrobná komoditní struktura saúdského vývozu v r. 2009 (podle SITC 2)

Vyvážená položka	SITC	Hodnota (v mil. S.R.)
Potraviny a živá zvířata	0	9237
Živá zvířata	00	361
Maso a masné výrobky	01	705
Mléčné výrobky a vejce	02	3093
Ryby, koryši a měkkýši	03	303
Obiloviny a obilné výrobky	04	1203
Zelenina a ovoce	05	2231
Cukr, výrobky z cukru a med	06	951
Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	07	136
Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilovin)	08	11
Různé jedlé výrobky a přípravky	09	243
Nápoje a tabák	1	840
Nápoje	11	754
Tabák a tabákové výrobky	12	86
Suroviny nepoživatelné	2	1238
Usně, kůže a kožešiny, surové	21	1
Olejnata semena a olejnaté plody	22	1
Surový kaučuk (vč. syntetického a regenerovaného)	23	47
Korek a dřevo	24	40
Vláknina a sběrový papír	25	78
Textilní vlákna a jejich odpad	26	104
Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí, ropy)	27	363

Rudy kovů a kuvový odpad	28	539
Suroviny živočišného a rostl. původu	29	65
Minerální paliva, maziva	3	611469
Uhlí, koks a brikety	32	1
Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	33	591774
Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	34	19694
Elektrický proud	35	0
Živočišné a rostlinné oleje	4	595
Živočišné oleje a tuky	41	1
Nevysychavé rostlinné tuky a oleje, surové, rafinované	42	569
Tuky a oleje zušlechťené, vosky	43	25
Chemické výrobky	5	52600
Organické chemikálie	51	18754
Anorganické chemikálie	52	1295
Barviva, třísloviny a pigmenty	53	1380
Léčiva a farmaceutické výrobky	54	683
Silice a vonné látky; leštící a čisticí přípravky	55	2221
Hnojiva umělá	56	4006
Plasty v prvotní formě	57	21284
Plastické hmoty v neprvotních formách	58	1450
Chemické prostředky a výrobky	59	1527
Polotovary a materiály	6	15283
Kůže, kožené výrobky a vydělané kůže	61	297
Výrobky z pryže	62	123
Výrobky z kroku a dřeva (kromě nábytku)	63	146

Papír, lepenka a výrobky z nich	64	3121
Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich	65	1205
Výrobky z nekovových nerostů	66	2226
Železo a ocel	67	3886
Neželezné kovy	68	871
Kovové výrobky	69	3407
Stroje a dopravní prostředky	7	23580
Stroje a zařízení k výrobě energie	71	1645
Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	72	1691
Kovozpracující stroje	73	61
Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu	74	2625
Kancelářské stroje a zařízení k automat. Zpracování dat	75	316
Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	76	963
Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	77	3826
Silniční vozidla	78	4583
Ostatní dopravní a přepravní prostředky	79	7868
Průmyslové spotřební zboží	8	4517
Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	81	420
Nábytek a jeho díly	82	273
Cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	83	184
Oděvní výrobky a doplňky	84	360
Obuv	85	34
Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení	87	279
Fotografické přístroje, optické výrobky, hodiny	88	93
Různé výrobky	89	2874

Komodity nezařaditelné	9	1751
Zlato, nikoli mincovní (kromě rud a koncentrátů zlata)	97	1750
Nezařazeno	99	2
Celková suma		721109

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=127&Itemid=113

Příloha 2 Podrobná komoditní struktura saúdského dovozu v r. 2009 (podle SITC 2)

Dovážená položka	SITC	Hodnota (v mil. S.R.)
Potraviny a živá zvířata	0	47114
Živá zvířata	00	2041
Maso a masné výrobky	01	6085
Mléčné výrobky a vejce	02	4859
Ryby, koryši a měkkýši	03	1136
Obiloviny a obilné výrobky	04	15115
Zelenina a ovoce	05	6668
Cukr, výrobky z cukru a med	06	2587
Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	07	3056
Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilovin)	08	1404
Různé jedlé výrobky a přípravky	09	4165
Nápoje a tabák	1	2642
Nápoje	11	538
Tabák a tabákové výrobky	12	2104
Suroviny nepoživatelné	2	6916

Usně, kůže a kožešiny, surové	21	0
Olejnata semena a olejnaté plody	22	692
Surový kaučuk (vč. syntetického a regenerovaného)	23	155
Korek a dřevo	24	1322
Vláknina a sběrový papír	25	258
Textilní vlákna a jejich odpad	26	213
Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí, ropy)	27	561
Rudy kovů a kuvový odpad	28	3232
Suroviny živočišného a rostl. původu	29	483
Minerální paliva, maziva	3	800
Uhlí, koks a brikety	32	97
Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	33	699
Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	34	3
Elektrický proud	35	0
Živočišné a rostlinné oleje	4	2254
Živočišné oleje a tuky	41	7
Nevysychavé rostlinné tuky a oleje, surové, rafinované	42	2044
Tuky a oleje zušlechtěné, vosky	43	203
Chemické výrobky	5	35759
Organické chemikálie	51	4455
Anorganické chemikálie	52	1946
Barviva, třísloviny a pigmenty	53	1365
Léčiva a farmaceutické výrobky	54	12184
Silice a vonné látky; leštící a čistící přípravky	55	4491
Hnojiva umělá	56	269

Plasty v prvotní formě	57	3401
Plastické hmoty v neprvotních formách	58	1862
Chemické prostředky a výrobky	59	5786
Polotovary a materiály	6	61246
Kůže, kožené výrobky a vydělané kožky	61	28
Výrobky z pryže	62	5223
Výrobky z kroku a dřeva (kromě nábytku)	63	1373
Papír, lepenka a výrobky z nich	64	4588
Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich	65	5277
Výrobky z nekovových nerostů	66	5333
Železo a ocel	67	18189
Neželezné kovy	68	9138
Kovové výrobky	69	12097
Stroje a dopravní prostředky	7	163437
Stroje a zařízení k výrobě energie	71	16654
Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	72	12939
Kovozpracující stroje	73	1838
Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu	74	29694
Kancelářské stroje a zařízení k automat. Zpracování dat	75	8071
Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	76	16326
Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	77	17574
Silniční vozidla	78	47943
Ostatní dopravní a přepravní prostředky	79	12398
Průmyslové spotřební zboží	8	35638
Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	81	1574

Nábytek a jeho díly	82	3353
Cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	83	903
Oděvní výrobky a doplňky	84	8071
Obuv	85	1507
Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení	87	6727
Fotografické přístroje, optické výrobky, hodiny	88	1836
Různé výrobky	89	11666
Komodity nezařaditelné	9	2484
Zlato, nikoli mincovní (kromě rud a koncentrátů zlata)	97	2454
Nezařazeno	99	30
Celková suma		358290

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z:

http://www.cdsi.gov.sa/English/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=126&Itemid=113

Příloha 3 Struktura komoditního vývozu z ČR do SAK v r. 2012 (podle SITC 2)

Název zboží	SITC	Hodnota (v tis. Kč)
Živá zvířata	00	489
Mléčné výrobky a vejce	02	154 033
Obiloviny a obilné výrobky	04	959
Zelenina a ovoce	05	520
Cukr, výrobky z cukru a med	06	165 049
Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	07	4 598
Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	08	492

Různé jedlé výrobky a přípravky	09	8 658
Korek a dřevo	24	247
Vláknina a sběrový papír	25	5 551
Textilní vlákna a jejich odpad	26	114
Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí, ropy)	27	819
Suroviny živočišného a rostlinného původu, j.n.	29	25 107
Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	33	26 889
Organické chemikálie	51	51 115
Anorganické chemikálie	52	5 033
Barviva, třísloviny a pigmenty	53	11 917
Léčiva a farmaceutické výrobky	54	2 538
Silice a vonné látky; leštící a čisticí přípravky	55	39 492
Hnojiva umělá	56	367
Plasty v prvotní formě	57	17 334
Plastické hmoty v neprvotních formách	58	41 063
Chemické prostředky a výrobky, j.n.	59	258 800
Kůže, kožené výrobky, j.n. a vydělané kůže	61	26
Výrobky z pryže, j.n.	62	234 008
Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	63	189
Papír, lepenka a výrobky z nich	64	160 112
Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	65	72 554
Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	66	116 232
Železo a ocel	67	118 883

Neželezné kovy	68	1 032
Kovové výrobky, j.n.	69	226 835
Stroje a zařízení k výrobě energie	71	469 596
Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	72	783 728
Kovozpracující stroje	73	31 699
Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	74	607 472
Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	75	1 741 341
Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	76	197 502
Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.	77	374 465
Silniční vozidla	78	197 323
Ostatní dopravní a přepravní prostředky	79	1 113
Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	81	63 673
Nábytek a jeho díly	82	45 845
Cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	83	4 366
Oděvní výrobky a doplňky	84	23 218
Obuv	85	0
Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	87	131 001
Fotografické přístroje, optické výrobky, j.n., hodiny	88	6 868
Různé výrobky, j.n.	89	147 600

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

Příloha 4 Struktura komoditního dovozu ze SAK do ČR v r. 2012 (podle SITC 2)

Zboží	SITC	Hodnota (v tis. Kč)
Obiloviny a obilné výrobky	04	4
Zelenina a ovoce	05	482
Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	07	12
Různé jedlé výrobky a přípravky	09	470
Nápoje	11	382
Suroviny živočišného a rostlinného původu, j.n.	29	62
Organické chemikálie	51	967
Anorganické chemikálie	52	22
Barviva, třísloviny a pigmenty	53	400
Silice a vonné látky; leštící a čisticí přípravky	55	162
Hnojiva umělá	56	4
Plasty v prvotní formě	57	294 279
Plastické hmoty v neprvotních formách	58	35 244
Chemické prostředky a výrobky, j.n.	59	114
Výrobky z pryže, j.n.	62	1 728
Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	63	0
Papír, lepenka a výrobky z nich	64	0
Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	65	13 118
Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	66	1 173
Neželezné kovy	68	6 923
Kovové výrobky, j.n.	69	13 327

Stroje a zařízení k výrobě energie	71	12
Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	72	207
Kovozpracující stroje	73	4
Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	74	497
Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	75	52 537
Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	76	5 937
Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.	77	4 808
Silniční vozidla	78	40
Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instalační	81	14 563
Cestovní galanterie, kabelky a podobné výrobky	83	48
Oděvní výrobky a doplňky	84	701
Obuv	85	10
Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	87	1 188
Různé výrobky, j.n.	89	3 721

Zdroj: vlastní zpracování

data čerpána z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>